

Länsförsäkringar **Bank**

2017

Risk och kapitalhantering

Länsförsäkringar

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Kort om Länsförsäkringar Bank AB.....	1
2	Organisation.....	3
2.1	Bankkoncernen.....	3
2.2	Konsoliderad situation.....	3
3	Risker och Riskstyrning.....	4
3.1	Konsoliderad situations risker.....	4
3.2	Riskaptit.....	4
3.3	System för riskhantering och intern kontroll.....	4
3.4	Riskstyrning.....	5
4	Kapitalhantering.....	7
4.1	Kapitaltäckning.....	7
4.2	Kapitalbas.....	8
4.3	Kapitalkrav.....	10
4.4	Nya och ändrade regler.....	10
5	Kreditrisk.....	13
5.1	Riskaptit.....	13
5.2	Riskhantering.....	13
5.3	Kreditkvalitet.....	14
5.4	Oreglerade fordringar, osäkra fordringar och kreditförluster.....	19
5.5	Motpartsrisk för derivat.....	21
6	Marknadsrisk.....	22
6.1	Riskaptit.....	22
6.2	Riskhantering.....	22
7	Likviditetsrisk.....	24
7.1	Riskaptit.....	24
7.2	Riskhantering.....	24
8	Operativ Risk.....	27
8.1	Riskaptit.....	27
8.2	Riskhantering.....	27
9	Ersättningspolitik.....	29

1 | Inledning

Dokumentet "Risk- och kapitalhantering i Länsförsäkringar Bank AB" är upprättat i enlighet med de krav som återfinns i förordningen CRR (EU) 575/2013 och kapitaltäckningsdirektivet CRD 2013/36/EU. Syftet är att institutet skall ge detaljerad och tydlig information avseende de risker institutet är utsatt för, hur dess riskhantering är uppbyggd samt hur institutets kapitalstatus motsvarar de regulativa kapitalkraven.

Bankkoncernen består av moderbolaget Länsförsäkringar Bank AB med dotterbolagen Länsförsäkringar Hypotek AB, Wasa Kredit AB och Länsförsäkringar Fondförvaltning AB (hädanefter kallad Bankkoncernen).

Genom införandet av CRR och CRD IV tillkommer att även det blandade finansiella moderholdingföretaget Länsförsäkringar AB omfattas av tillsyns- och rapporteringskrav. Till följd av detta konsolideras Länsförsäkringar AB med Bankkoncernen. Konsoliderad situation består av Länsförsäkringar AB, Länsförsäkringar Bank AB, Länsförsäkringar Hypotek AB, Wasa Kredit AB, Länsförsäkringar Fondförvaltning AB samt fastighetsbolaget Utile Dulci 2 HB (hädanefter kallad Konsoliderad situation). Jämförelseperioden är per den 31 december 2016.

1.1 KORT OM LÄNSFÖRSÄKRINGAR BANK AB

1.1.1 Strategi och mål

Länsförsäkringar Bank AB grundades 1996 och är Sveriges femte största retailbank med en affärsvolym på 520 Mdkr. Bankverksamheten bedrivs enbart i Sverige och affärsvolymen fortsätter växa inom alla områden. Strategin är att erbjuda banktjänster till länsförsäkringsgruppens kunder och utgår från Länsförsäkringars starka varumärke och en lokal förankring via de kundägda länsförsäkringsbolagen. Med de 3,8 miljoner kunder som finns i länsförsäkringsgruppen har bankverksamheten en stor potentiell kundbas. Huvudmålgruppen är 3,2 miljoner privatkunder, varav 2,3 miljoner är boendeförsäkringskunder. Övriga målgrupper är lantbruks- och småföretagskunder. Målet är att med en låg risk ha en fortsatt god tillväxt i volymer och lönsamhet, de mest nöjda kunderna och en ökad andel kunder som har både bank och försäkring hos Länsförsäkringar. Enligt Svenskt Kvalitetsindex kundnöjdhetsmätning för 2017 är Länsförsäkringar Bank den enskilda aktören på bankmarknaden med de mest nöjda privatkunderna, en utmärkelse som Länsförsäkringar Bank har fått tolv gånger de senaste fjorton åren. Länsförsäkringar Bank utnämndes även för första gången till den enskilda aktören med de mest nöjda företagskunderna samt även den aktör med de mest nöjda bolånekunderna samt företagskunderna för fastighetslån. Detta är ett kvitto på bankverksamhetens tydliga kundfokus och höga kvalitet. Med ett heltäckande bank- och försäkringserbjudande hos Länsförsäkringar får kunderna en trygg och privatekonomisk helhetslösning.

Kundägande

Länsförsäkringsgruppen består av 23 lokalt kundägda länsförsäkringsbolag och det av dem gemensamt ägda Länsförsäkringar AB som är Länsförsäkringar Bank AB:s moderbolag. Försäkringskun-

derna äger länsförsäkringsbolagen, vilket gör att kundägandets principer även utmärker bankverksamheten. En långsiktig omsorg om kundernas trygghet är grundläggande för Länsförsäkringar, eftersom kunderna också är uppdragsgivare och ägare. Bankkoncernen har en låg risktolerans, vilket ger en stabil utveckling över tid. Utlåningen präglas av låga risker och den djupa, lokala kund- och marknadskänningen hos länsförsäkringsbolagen ger tillsammans med den konservativa synen på risk en tillväxt med hög kreditkvalitet.

Kundmöten och lokal marknadskänning

Länsförsäkringsbolagen ansvarar för den lokala affären och kundrelationerna. Affärsbesluten fattas lokalt och länsförsäkringsbolagens engagemang och nätverk ger en bred och djup kund- och marknadskänning. Banktjänsterna erbjuds på 128 av länsförsäkringsbolagens kontor, belägna runt om i Sverige. Genom personliga kundmöten skapas förtroende, trygghet och långvariga relationer - något som är högt prioriterat inom Länsförsäkringar.

Mobilappen och internetbanken förklarar

De digitala tjänsterna gör det smidigt och enkelt för kunderna att utföra sina bankärenden. Antalet genomförda affärstransaktioner ökar i både Länsförsäkringars prisbelönta mobilapp och i internetbanken. Länsförsäkringar Bank har för tredje året i rad tilldelats utmärkelserna Årets Mobilbank samt Bästa mobilapp och App via Web Service Award. Bankkoncernen har som mål att vara den ledande aktören inom digitala tjänster.

Kunddriven och effektiv affärsmodell

Länsförsäkringar Bank stödjer länsförsäkringsbolagen i deras kundmöten och försäljning. Produktutveckling sker i ett nära samarbete mellan länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar Bank. I samarbetet sker ett kontinuerligt effektiviseringsarbete för att genomföra förbättringsåtgärder som leder till bättre service till kunderna, effektivare processer samt lägre kostnader.

Ett starkt varumärke

Bankkoncernens framgångsrika tillväxt och position på marknaden bygger på Länsförsäkringars starka varumärke, den lokala förankringen och kundägandet.

Kreditriskkvalitet

Verksamheten kännetecknas av en låg riskprofil. Bankkoncernen är exponerad mot ett antal risker som främst består av kreditrisk, marknadsrisk, likviditetsrisk och operativ risk. Det makroekonomiska läget i Sverige är avgörande för kreditriskerna då all utlåning sker i Sverige. Kreditförlusterna är fortsatt låga. Bankkoncernen har en väl diversifierad upplåning och en likviditetsreserv bestående av värdepapper med hög likviditet och kreditvärdighet. Utlåningen ökade till 261 (227) Mdkr och utlåningsportföljen håller fortsatt hög kreditkvalitet.

Rating

Länsförsäkringar Bank har de långfristiga kreditbetygen A/Stable från Standard & Poor's och A1/Stable från Moody's. De kortfristiga kreditbetygen är A-1 från Standard & Poor's och P-1 från Moody's. Länsförsäkringar Hypoteks säkerställda obligationer har oförändrat högsta kreditbetyg, Aaa från Moody's och AAA/Stable från Standard & Poor's. Länsförsäkringar Hypotek är därmed en av tre aktörer på den svenska marknaden för säkerställda obligationer med högsta betyg från både Standard & Poor's och Moody's.

Regelverksutveckling

Regelverksutvecklingen förväntas ha en fortsatt stor påverkan på bankerna. Under året har EU-kommissionen och Baselkommittén fortsatt sina arbeten med den pågående översynen av nuvarande regelverk avseende kapitaltäckning.

I slutet av 2016 publicerade EU-kommissionen sina förslag på revideringar av existerande kapitaltäckningsregelverket, både vad gäller förordningen och direktivet. Förhandlingar inom EU pågår och förväntas vara klara i slutet av 2018. Ikraftträdandedatumet är för nuvarande osäkert.

I december 2017 publicerade Baselkommittén sina kompletteringar för att färdigställa det nu gällande Basel 3-regelverket. Kom-

pletteringen innebär stora förändringar och föreslås träda ikraft den 1 januari 2022 med infasning på fem år. För svensk del måste de kompletterade reglerna först införas i EU-rätt.

Riksgälden meddelade i december 2017 sitt beslut avseende resolutionsplaner samt krav på nedskrivningsbara skulder (MREL) för de institut som bedriver verksamhet som anses kritisk för det finansiella systemet, däribland avseende Länsförsäkringar Bank.

Implementeringen av de nya redovisningsreglerna i enlighet med IFRS 9 slutfördes även under året och kommer att påverka metoden för vilken reserveringar sker avseende kreditförluster under 2018.

Utöver de kapitaltäcknings- och redovisningsrelaterade regelverken ovan påverkas banken även av en mängd andra operativa regelverk. Exempel på detta är MiFID-2 som succesivt implementerats i verksamheten och som träder i kraft i början av 2018 samt det nya betaltjänstdirektivet PSD2 som också är ett regelverk som kommer att få stor påverkan på banker framgent.

Länsförsäkringar Bank har god beredskap och är väl kapitaliserade för kommande förändringar även om det i detta skede till viss del är oklart exakt vilka effekterna blir. Läs mer om kommande regelverksförändringar i avsnitt 4.4.

2 | Organisation

I detta avsnitt beskrivs Konsoliderad situation utifrån konsolideringskraven i kapitaltäckningsförordningen (CRR) och kapitaltäckningsdirektivet (CRD IV) samt hur dessa skiljer sig från de konsolideringskrav som följer av redovisningsregler.

2.1 BANKKONCERNEN

Redovisningsreglerna definierar Bankkoncernen utifrån den legala ägarstrukturen och utgår från Länsförsäkringar Bank AB. Bankkoncernen består av Länsförsäkringar Bank AB inklusive de helägda dotterbolagen Länsförsäkringar Hypotek AB, Wasa Kredit AB samt Länsförsäkringar Fondförvaltning AB.

2.2 KONSOLIDERAD SITUATION

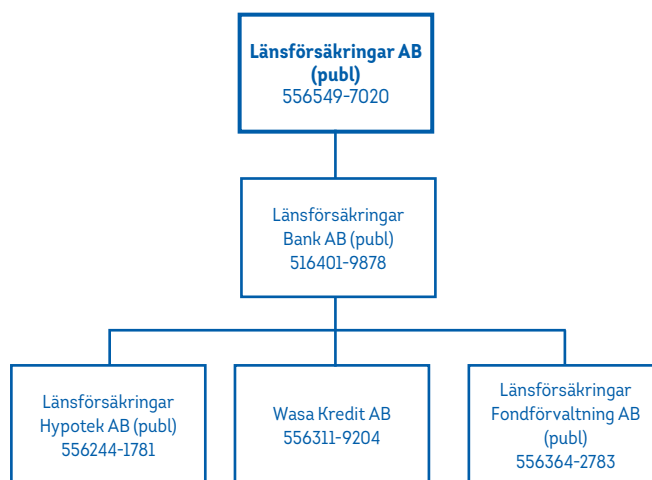
Den konsoliderade situationen omfattar Länsförsäkringar AB, Länsförsäkringar Bank AB, Länsförsäkringar Hypotek AB, Wasa Kredit AB, Länsförsäkringar Fondförvaltning AB samt fastighetsbolaget Utlie Dulci 2 HB. Fastighetsbolaget ägs till 46 procent av Länsförsäkringar AB och betraktas som ett anknutet bolag i den konsoliderade situationen. Denna struktur definieras i CRR och CRD IV som Konsoliderad situation och motsvarar i sammansättning inte den redovisningsmässiga strukturen.

Länsförsäkringar AB har, utöver Länsförsäkringar Bank AB, dotterbolagen Länsförsäkringar Fondliv Försäkrings AB, Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB samt Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB. Dessa bolag omfattas inte av tillsyns krav för kreditinstitut och värdepappersföretag och inkluderas därmed inte i den konsoliderade situationen utan lyder istället under solvensregelverket för försäkringsbolag. Endast kapital från bolag som ingår i den konsoliderade situationen får inräknas i kapitalbasen. Vidare ställer kapital-

täckningsreglerna krav på att investeringar i finansiella enheter över vissa nivåer skall dras av från kapitalbasen. För mer information avseende koncernen hänvisas till årsredovisningen för Länsförsäkringar AB.

Inom den konsoliderade situationen föreligger inga väsentliga eller rättsliga hinder för överföring av medel ur kapitalbasen eller återbetalning av skulder mellan moderföretag och dotterföretag.

Figur 2.1 Juridiska enheter i Konsoliderad situation¹⁾

Samtliga bolags styrelser har sitt säte i Stockholm.

¹⁾ I Konsoliderad situation ingår även Utlie Dulci 2 HB.

Tabell 2.1 Redovisade värden och moderbolagets ägarandel

Bolagsnamn	Redovisat värde Mkr	Moderföretagets ägarandel (%)	Organisations- nummer	Metod för konsolidering
Länsförsäkringar AB moderbolag				
Länsförsäkringar Bank AB	8 429,6	100	516401-9878	Fullständig
Länsförsäkringar Fondliv Försäkrings AB	5 255,4	100	516401-8219	Avdragen från kapitalbasen
Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB	3 206,5	100	502010-9681	Avdragen från kapitalbasen
Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB	8,2	100	516401-6627	Avdragen från kapitalbasen
Utlie Dulci 2 HB	1 014,1	45,6	916601-0067	Fullständig
Länsförsäkringar Bank AB moderbolag				
Länsförsäkringar Hypotek AB	8 559,2	100	556244-1781	Fullständig
Länsförsäkringar Fondförvaltnings AB	165,0	100	556364-2783	Fullständig
Wasa Kredit AB	1 039,8	100	556311-9204	Fullständig

3 | Riskhantering och Riskstyrning

I detta avsnitt beskrivs översiktligt de för Konsoliderad situation förekommande risker och styrelsens riskkaptit. Vidare förklaras hur risker hanteras i verksamheten genom Konsoliderad situations system för riskhantering och riskstyrning.

3.1 KONSOLIDERAD SITUATIONS RISKER

Risk är ett naturligt inslag i en banks affärsverksamhet och definieras enligt gällande Riskpolicy som möjligheten till negativ avvikelse från ett förväntat ekonomiskt utfall.

En sammanfattning av Konsoliderad situations huvudsakliga risker redovisas nedan.

Kreditrisk	Med kreditrisk avses risken att en motpart inte kan fullgöra sina förpliktelser och att eventuella säkerheter inte täcker fordran. Kreditrisk innefattar utlåningsrisk, emittentrisk, motpartsrisk, avvecklingsrisk och kreditvärdighetsrisk.
Marknadsrisk	Med marknadsrisk avses risken för förluster som direkt eller indirekt orsakas av ändringar, i nivå eller volatilitet, i marknadspriser för tillgångar, skulder och finansiella instrument inklusive förluster orsakade av brister i matchningen mellan tillgångar och skulder. Marknadsrisk innefattar ränterisk, valutarisk, spreadrisk, aktierisk, fastighetsrisk, råvarurisk, infrastrukturrisk, optionsrisk och pensionsrisk.
Likviditetsrisk	Med likviditetsrisk avses risken att egna betalningsåtaganden inte kan fullgöras på grund av brist på likvida medel. Likviditetsrisk innefattar strukturell likviditetsrisk, finansieringsrisk, omsättningsrisk och intradagslikviditetsrisk.
Operativ risk	Med operativ risk avses risken för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller fallerade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system och externa händelser inbegripet legala risker och compliancerisker. Operativa risker innefattar produkt- och processrisk, personalkomplexitet, säkerhetsrisk, IT-risk, legala risker, compliancerisker och modellrisk.
Affärsrisk	Med affärsrisk avses risken för vikande intjäning, ökade kostnader eller minskat förtroende från kunder eller övriga intressenter. Affärsrisk innefattar strategisk risk, ryktesrisk och conduct risk.

Riskerna följs upp och utvärderas kontinuerligt. I och med att omvärlden förändras tillkommer nya risker att hantera, en sådan är klimatrisk. Med klimatrisk avses risker till följd av direkt och indirekta konsekvenser av klimatförändringar, såsom ökad global medeltemperatur, fler inslag av extremväder och gradvis höjda havsnivåer.

3.2 RISKAPTIT

Riskkaptit definieras som den övergripande nivå per risktyp Konsoliderad situation avser att och kan exponeras mot i syfte att uppnå fastställda strategiska mål. Styrelsen fastställer Konsoliderad situations riskkaptit, såväl som strategiska mål, till grund för Konsoliderad situations riskstrategi. I syfte att uppnå fastställda mål ska Konsoliderad situation endast exponera sig mot de risker som är nödvändiga för att uppnå dessa. Konsoliderad situations riskkaptit kännetecknas av en låg riskprofil, vars bas bygger på en utlåningsverksamhet som har fokus på det egna boendet och det familjeägda lantbruket. Risken begränsas inom ramen för av styrelsen fastställda risklimit.

3.3 SYSTEM FÖR RISKHANTERING OCH INTERN KONTROLL

Konsoliderad situation har ett effektivt riskhanteringssystem, bestående av riskramverk och riskhanteringsprocesser, som säkerställer korrekt uppföljning, hantering och rapportering av Konsoliderad situations förekommande risker. Ett väl fungerande riskhanteringssystem syftar till att upprätthålla en sund riskkultur som genom-syrar hela verksamheten och som säkerställer att styrelsen har en objektiv och tydlig bild av verksamhetens samlade risksituation.

3.3.1 Tre försvarslinjer

Konsoliderad situations riskhantering följer roll- och ansvars-fördelning enligt de tre försvarslinjerna:

Första försvarslinjen

Första försvarslinjen avser alla riskhanteringsaktiviteter som utförs av den operativa verksamheten. Verksamheten som tar risken äger också risken, vilket innebär att den dagliga hanteringen av risker sker i verksamheten. Det är också verksamhetens ansvar att se till att kontroller för uppföljning finns, genomförs och återrapporteras. Alla anställda har ett eget ansvar att bidra till en god riskkultur genom att följa fastslagna riktlinjer samt ramverk för riskhantering.

Andra försvarslinjen

Andra försvarslinjen avser de oberoende funktionerna Risk Management och Compliance, som sätter principer och ramverk för riskhantering och regelefterlevnad. På så sätt åstadkoms en dualitet kring hantering och kontroll av risker, riskkultur och risktänkande i alla dagliga affärsbeslut. Risk Management kontrollerar och följer upp de för Konsoliderad situation förekommande riskerna, samt säkerställer att det finns en riskmedvetenhet och en korrekt och konsekvent riskhantering på daglig basis. Risk Management bistår även vid verksamhetens införande av rutiner, system och verktyg för att upprätthålla den löpande riskhanteringen. Compliance har en stödjande och kontrollerande roll i syfte att säkerställa att verksamheten bedrivs med god regelefterlevnad.

Tredje försvarslinjen

Tredje försvarslinjen avser Internrevision som utgör styrelsens stöd i kvalitetssäkring och utvärdering av organisationens riskhantering, styrning och internkontroller. Internrevision genomför oberoende och regelbundna granskningar i syfte att kontrollera, utvärdera och tillförsäkra, bland annat, verksamhetens rutiner och processer för finansiell redovisning, drift och förvaltning av informationssystem samt verksamhetens riskhanteringssystem.

3.3.2 Riskhanteringssystemet

Riskhanteringssystemet består av de strategier, processer, rutiner, interna regler, limiter, kontroller och rapporteringsrutiner som behövs för att säkerställa att Konsoliderad situation löpande kan identifiera, mäta, övervaka, styra, hantera, rapportera och ha kontroll över de risker som verksamheten är eller kan förväntas komma att bli exponerade för och det inbördes beroendet mellan dessa.

Allt riskarbete utgår ifrån riskramverket, som fastställs av styrelsen. Riskramverket beskrivs i styrande dokument, däribland riskpolicy, policy för risk och risklimiter samt riktlinjer gällande den oberoende funktionen Risk Management. Riskramverket omfattar även styrande dokument gällande styrelsens utskott.

Konsoliderad situations riskramverk är utformat för att tillmötesgå interna behov, god marknadspraxis samt regelverkskrav. Riskramverket är således en integrerad del i beslutsprocesserna och bidrar till att verksamhetsmålen uppnås med högre grad av säkerhet.

Konsoliderad situation hanterar och utvärderar sin exponering mot de risker som verksamheten är utsatt för genom:

- Tydliga och dokumenterade process- och rutinbeskrivningar.
- Tydligt definierade och dokumenterade ansvar och befogenheter.
- Riskmätningmetoder och systemstöd som är anpassade till verksamhetens behov, komplexitet och storlek.
- Regelbunden rapportering inklusive incidentrapportering av verksamheten enligt dokumenterad process.
- Tillräckliga resurser och kompetens för att uppnå önskad kvalitet i både affärsaktiviteter och kontrollaktiviteter.

- Dokumenterade och kommunicerade planer för beredskap, kontinuitet och återställning.
- Tydliga instruktioner för respektive riskområde och en dokumenterad process för godkännande av nya eller väsentligt förändrade produkter, tjänster, marknader, processer och IT-system samt vid större förändringar i verksamhet och organisation.

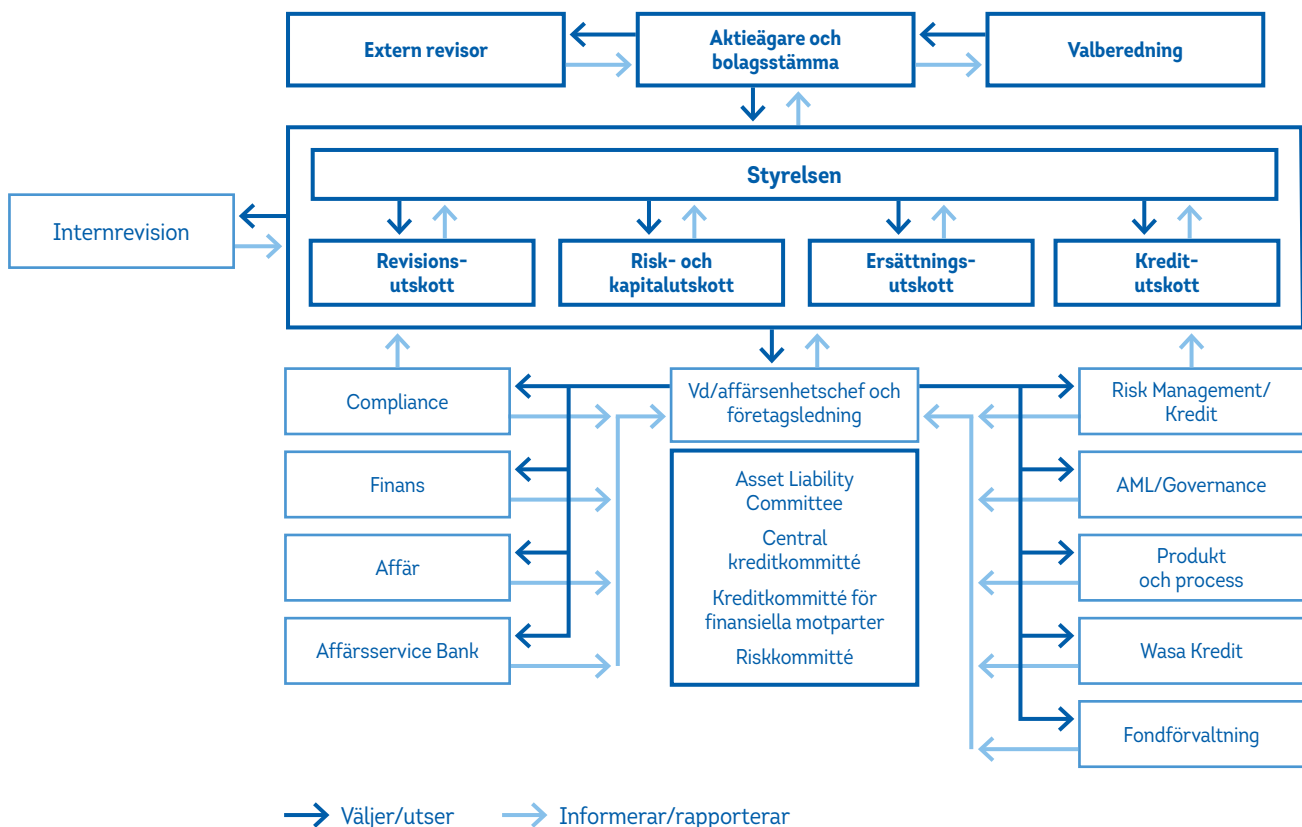
3.4 RISKSTYRNING

Konsoliderad situations riskstyrning utgår från av styrelsens fastställda styrdokument samt en tydlig beslutsordning i verksamheten.

Styrelsen

Styrelsen ansvarar för att det finns ett effektivt riskhanteringssystem och att det är väl anpassat för Konsoliderad situations riskprofil. Styrelsen fastställer riskaptit och risklimiter genom fastställande av relevanta styrdokument. Styrelsen godkänner alla väsentliga delar av de interna modeller som används inom Konsoliderad situation och tillser även att regelefterlevnad och risker hanteras på ett tillfredsställande sätt via de oberoende funktionerna Risk Management, Compliance och Internrevision.

Figur 3.1. Bankkoncernens riskstyrningsstruktur

Styrelsens Risk- och kapitalutskott stödjer styrelsen i risk- och kapitalfrågor och bereder ärenden inför styrelsens beslut avseende marknads-, likviditets- och kreditrisk samt kapital och intern kapitalutvärdering.

Verkställande direktören

Verkställande direktören (vd) ansvarar för att säkerställa att den löpande förvaltningen sker i enlighet med de av styrelsen fastställda strategierna, riktlinjerna samt styrdokumenterna.

Vd säkerställer även att de metoder, modeller och processer som är en del av den interna mätningen och kontrollen av identifierade risker fungerar som avsett och beslutats av styrelsen. Vd säkerställer löpande att relevant rapportering från respektive enhet, däribland Risk Management, sker till styrelsen. Vd är ordförande i Asset Liability Committee (ALCO) som följer upp kapital- och finansfrågor och i Riskkommittén som följer upp samtliga risker, limiter och internt bedömt kapitalbehov.

Verksamheten

Verksamhetsansvariga har det övergripande ansvaret för den dagliga hanteringen av risker inom sitt respektive ansvarsområde samt att denna riskhantering sker i enlighet med riskramverket. Det är verksamheten som tar risken som också äger risken.

Risk Management

Risk Management ska utgöra ett stöd för att verksamheten, styrelsen, vd:n och ledningen ska kunna säkerställa att verksamheten

bedrivs med god riskhantering och riskkontroll samt för att säkerställa att risker hanteras i enlighet med det av styrelsen fastställda riskramverket. Risk Management ska utföra sitt arbete självständigt och oberoende från affärsverksamheten med en organisatorisk uppdelning i en oberoende stödjande del och en oberoende kontrollerande del.

Ansvarig för Risk Management är Chief Risk Officer (CRO) som är direkt underställd vd och avger rapport till vd, risk- och kapitalutskott, revisionsutskott samt styrelsen. Styrelsen godkänner tillsättning och byte av CRO. Risk Managements ansvarsområde definieras och dokumenteras i av styrelsen fastställda riktlinjer. Risk Management ansvarar även för Konsoliderad situations kapitaltäckningsprocess.

3.4.1 Uppföljning och rapportering

Risk Management rapporterar om Konsoliderad situations riskutveckling till styrelsen, Risk- och kapitalutskottet, Riskkommittén, ALCO och vd.

Uppföljning av riskerna är en väsentlig del i Konsoliderad situations löpande verksamhet. Kontroll och riskrapportering gällande marknads- och likviditetsrisk samt kreditrisk mot finansiella motparter sker dagligen. Övrig riskrapportering sker löpande. Därutöver sker kvartalsvis en aggregerad risk- och kapitalrapportering, där samtliga riskområden rapporteras till styrelsen samt styrelsens utskott.

4 | Kapitalhantering

4.1 KAPITALTÄCKNING

Kapitalkraven delas in i Pelare 1-krav, som är generella minimikrav för alla institut, och Pelare 2-krav som baseras på individuella bedömningar av varje institut. Minimikapitalkraven enligt Pelare 1 uttrycks som en procentandel av riskexponeringsbeloppet (REA) vilka vid var tidpunkt måste uppfylla:

- Kärnprimärkapitalrelation om 4,5 procent
- Primärkapitalrelation om 6 procent
- Total kapitalrelation om 8 procent

Utöver minimikapitalkravet finns tillkommande kapitalkrav i form av ett kombinerat buffertkrav. Kapitalbuffertarna regleras i Lag (2014:966) om kapitalbuffertar. Det finns fem olika buffertar, tre som syftar till att täcka systemrisk samt en kapitalkonserveringsbuffert och en kontracyklisk kapitalbuffert vilka ska hållas i form av kärnprimärkapital. Att bryta mot dessa buffertkrav innebär restriktioner för möjligheten till att göra utdelningar och räntebetalningar på primärkapitaltillskott. Konsoliderad situation omfattas av kravet på att hålla två av dessa buffertar, en kapitalkonserveringsbuffert om 2,5 procent och en kontracyklisk kapitalbuffert om 2 procent.

Enligt övergångsreglerna beräknas också en miniminivå motsvarande ett kapitalkrav baserat på 80 procent av riskvägda tillgångar enligt tidigare Basel 1 regler. Övergångsreglerna utgör en säkerhetsspär för den lägsta nivån på kapitalbaskravet som infördes i och med övergången till Basel 2 och tillämpas för sista gången den 31 december 2017 efter vilket kravet upphör.

Vidare tillkommer krav på att instituten ska göra en egen bedömning av det interna kapitalbehovet, vanligtvis benämnt Pelare 2, vilken ska ta höjd för sådana risker som institutet är exponerat mot men som inte hanteras inom Pelare 1. Kapitalkraven detaljeras i avsnitt 4.3 nedan.

Konsoliderad situations kärnprimärkapitalrelation uppgår per den 31 december 2017 till 23,3 (21,2) procent och total kapitalrelation till 28,1 (27,6) procent. Överskott av kapital i enlighet med Basel 1-golvet uppgår vid samma tidpunkt till 5 663 (5 548) Mkr.

Intern kapital- och likviditetsutvärdering

Konsoliderad situations interna kapitalutvärdering (IKU) är en del av kapitalplaneringen och ska säkerställa att Konsoliderad situation vid var tid har ett tillräckligt stort kapital i förhållande till den aktuella och framtida riskexponeringen. Förutom den bedömning av Konsoliderad situations interna kapitalbehov som gjorts inom IKU:n, beaktas buffert över lagstadgat minimikapitalkrav, ägarens avkastningskrav samt externa krav från investerare och ratinginstitut. Vidare ska bedömningen beakta utvecklingen av verksamheten. I samband med fastställandet av kapitalbehovet upprättas en kapitalprognos. Prognosen är framåtblickande och ska ge en bild av kapitalbehovet på kort och lång sikt. Syftet med prognosen är att säkerställa att Konsoliderad situation har en tillräckligt stor kapitalbas samt rätt sammansättning av kapital. Kapitalprognosen rapporteras fyra gånger per år i ALCO, Risk- och Kapitalutskottet samt i Styrelsen.

CRO i Länsförsäkringar Bank är ansvarig för att driva processarbetet som ska leda fram till en IKU för Konsoliderad situation vilken utgör ett underlag för affärsplanering samt kapitalpolicy och kapitalprognos i styrelsen. Konsoliderad situations IKU-process är utformad efter de krav som ställs i CRR och CRD IV liksom de krav som styrelsen ställer på verksamheten. Processen, vilken ska genomföras minst årligen, dokumenteras med avseende på tillvägagångssätt, genomförandet och resultat och rapporteras till Finansinspektionen. Processen innehåller följande aktiviteter:

- Identifiering av samtliga risker
- Riskbedömning
- Stresstester
- Kapitalberäkningar

Vid beräkning av kapitalbehovet inom IKU:n beaktas Konsoliderad situations samtliga identifierade risker. Konsoliderad situation utgår från de metoder som används för att beräkna kapitalkravet inom ramen för Pelare 1. För risker som inte beaktas inom Pelare 1, så kallade Pelare 2-risker, används interna modeller för att tilldela

Tabell 4.1. Utveckling av kapitaltäckningsmått

Mkr	Konsoliderad situation		Bankkoncern	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Kärnprimärkapital	14 992	12 617	11 767	11 054
Primärkapital	15 936	13 817	12 967	12 254
Supplementärt kapital	2 163	2 592	2 592	2 592
Kapitalbas	18 100	16 409	15 559	14 846
Riskexponeringsbelopp	64 379	59 513	48 432	44 498
Kapitalkrav	5 150	4 761	3 875	3 560
Kärnprimärkapitalrelation	23,3%	21,2%	24,3%	24,8%
Primärkapitalrelation	24,8%	23,2%	26,8%	27,5%
Total kapitalrelation	28,1%	27,6%	32,1%	33,4%
Kapitalkonserveringsbuffert	1 609	1 488	1 211	1 112
Kontracyklisk kapitalbuffert	1 288	893	969	667
Kapitalkrav enligt Basel I-golv	12 880	11 254	12 512	10 911
Kapitalbas justerad för Basel I-golv	18 544	16 802	16 003	15 239
Överskott av kapital enligt Basel I-golv	5 663	5 548	3 492	4 328

respektive risk ett kapitalbehov. Följande tillkommande risker beaktas i beräkningen av kapitalbehov inom ramen för Pelare 2:

- Kreditrelaterad koncentrationsrisk
- Kreditrisk i statsexponeringar
- Kreditrisk relaterade till företagsexponeringar
- Marknadsrisk, bestående av valutarisk, ränterisk i bankboken och spreadrisk
- Pensionsrisk

Enligt Finansinspektionens metod för bedömningen av det totala kapitalbehovet ingår utöver detta även kapitalbehovet för kapitalkonserveringsbufferten, den kontracykliska kapitalbufferten och riskviktsgolvet för svenska bolån.

Det interna kapitalbehovet ger en bild av Konsoliderad situations aktuella ställning. För att säkerställa att Konsoliderad situation är välkapitaliserad och även framåtblickande genomförs inom ramen för IKU:n även scenarioanalyser och stresstester. De grundläggande förutsättningarna för stresstester ska diskuteras i styrelsen minst en gång per år. Denna diskussion ska vara vägledande för verksamhetens fortsatta arbete med stresstester. Arbetet med stresstester utgår ifrån ett antal scenarier och dess påverkan på Konsoliderad situations risker. Grundscenariot har sin bas i affärsplanen och utgår från den mest troliga utvecklingen avseende volymer, resultat och kreditförluster. Antaganden i basscenariot stressas enligt en utveckling som för Konsoliderad situation innebär det mest ogynnsamma omvärldsförhållande som kan tänkas inträffa en gång vart 20–25 år. Syftet med det stressade scenariot är att säkerställa att Konsoliderad situations kapitalbas är av sådan storlek och sammansättning att den kan absorbera förluster som uppstår till följd av en svårartad och stressad finansiell situation. Utvecklingen i detta scenario utgör därmed underlag för beräkningen av en kapitalplaneringsbuffert genom att beakta förändringen i kapitalbehovet såväl som kapitalbasen under stressade förhållanden.

Konsoliderad situation genomför även årligen en intern likviditetsutvärdering (ILU) i syfte att säkerställa att Konsoliderad situation har tillräckligt med likviditet, samt robusta strategier och processer för att hantera likviditetsrisken över tid. Den interna likviditetsutvärderingen beskriver det internt bedömda likviditetsbehovet och den likviditetsreserv som Bankkoncernen förfogar över, i relation till den likviditets- och finansieringsrisk som Konsoliderad situation är exponerad mot.

4.2 KAPITALBAS

Kapitalbasen är summan av primärkapital och supplementärt kapital, efter avdrag för poster som anges i kapiteltäckningsreglerna.

Primärkapitalet består av institutets kärnprimärkapital och en begränsad andel eviga förlagslån (primärkapitalinstrument). Kärnprimärkapital utgörs av eget kapital enligt gällande redovisningsregler, med avdrag för vissa poster som definieras i kapiteltäckningsreglerna.

Supplementärt kapital utgörs främst av eviga och daterade lån med efterställd förmånsrätt.

Kärnprimärkapital

Eget kapital består av aktiekapital, tillskjutet kapital, reserver och årets resultat. Det egna kapitalet som ingår i kärnprimärkapitalet i Konsoliderad situation har under perioden ökat netto främst till följd av genererad vinst från Bankkoncernen. Resultatet får inräknas innan stämmobeslut endast efter godkännande från Finans-

inspektionen, efter att avdrag gjorts för föreslagen utdelning eller andra förutsebara kostnader samt att överskottet verifierats av bolagets revisorer. Ett avdrag för förväntad föreslagen utdelning från moderbolaget Länsförsäkringar AB till aktieägarna uppgående till 300 Mkr har gjorts från kärnprimärkapitalet.

Förändringar i eget kapital som kommer från kassaflödessakringar får inte inkluderas i kapitalbasen varför denna effekt exkluderas. Kärnprimärkapitalet justeras även till följd av regulatoriska krav på försiktig värdering av poster värderade till verkligt värde. Justering för IRK-underskott, där reserveringar för kreditförluster i redovisningen understiger de i kapiteltäckningen förväntade förlusterna, ska ske inom kärnprimärkapitalet. I det fall de redovisningsmässiga reserveringarna överstiger det förväntade förlustbeloppet kan en begränsad del inräknas i det supplementära kapitalet.

Kärnprimärkapitalet ska reduceras med avdrag för signifikanta innehav i finansiella företag om investerat kapital består av kärnprimärkapitalinstrument samt överstiger 10 procent av kärnprimärkapitalet brutto eller aggregerat med uppskjutna skattefordringar, 17,65 procent av kärnprimärkapitalet netto. Belopp under tröskelvärden riskvägs till 250 procent. Avdraget i Konsoliderad situation härrör från Länsförsäkringar ABs innehav i försäkringssektorn.

Uppskjutna skattefordringar upptagna i balansräkningen ska reducera kärnprimärkapitalet om de uppfyller vissa kriterier och är över vissa tröskelvärden. De uppskjutna skattefordringar som finns per den 31 december 2017 föranleder inga avdrag men ingår i beräkningen av tröskelnivåer enligt ovan.

Andra avdrag från kärnprimärkapitalet som är applicerbara för Konsoliderad situationen är immateriella tillgångar och goodwill. Efter tillämpliga avdrag uppgår kärnprimärkapitalet till 14 992 (12 617) Mkr.

Primärkapital

Övrigt primärkapital i den Konsoliderade situationen utgörs uteslutande av primärkapitaltillskott. Primärkapitaltillskott är en efterställd skuld som uppfyller vissa villkor för att få räknas som primärkapital vid beräkning av kapitalbasens storlek. Länsförsäkringar Bank har ett emitterat primärkapitallån på motsvarande 1 200 (1 200) Mkr. I november 2017 publicerade den europeiska bankmyndigheten ett svar på en inkommen tolkningsfråga avseende hur kapitalbasinstrument ska tillgodoräknas i kapitalbasen. Föranlett av det förtydligande som gjordes i svaret har en omtolkning av regleras tillämpbarhet gjorts. Per den 31 december 2017 räknar Konsoliderad situation endast med Länsförsäkringar Banks externt emitterade kapitalinstrument till den andel kapitalet behövs för att täcka Länsförsäkringar Bank med dotterbolags kapitalkrav. Per den 31 december 2017 baseras kapitalkravet på övergångsreglerna enligt Basel I. Enligt den nya tolkningen uppgår medräkningsbart primärkapital till 944 Mkr.

Supplementärt kapital

Det supplementära kapitalet måste vara efterställt övriga fordringar på bolaget, med undantag av eget kapitalinstrument och primärkapitaltillskott. De tidsbundna förlagslånen som räknas in får inte heller vara säkerställt eller i någon form garanterat av emitterande institut eller institut inom den konsoliderade situationen.

Supplementärt kapital består främst av tidsbundna förlagslån. Föranlett av samma fråga som beskrivits under primärkapital ovan har Konsoliderad situation även gjort en ny tolkning av medräkningsbart supplementärkapital. Enligt den nya tolkningen uppgår medräkningsbart supplementärkapital till 2 163 Mkr.

Tabell 4.2 Kapitalbas och Kapitalkrav

Mkr	Konsoliderad situation		Bankkoncernen	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Kärnprimärkapital: instrument och reserver				
Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	11 314,6	11 314,6	1 238,6	1 231,0
<i>Varav: aktiekapital</i>	1 042,5	1 042,5	954,9	954,9
Ej utdelade vinstmedel (Balanserade vinstmedel)	8 781,4	7 246,3	10 626,4	9 531,0
Accumulerat Övrigt totalresultat	474,8	448,3	26,5	83,8
Delårsresultat netto efter avdrag för förutsebara kostnader och utdelningar som har verifierats av personer som har en oberoende ställning	2 550,2	1 570,3	1 235,1	1 134,6
Kärnprimärkapital före lagstiftningsjusteringar	23 121,0	20 579,5	13 126,5	11 980,4
Kärnprimärkapital: lagstiftningsjusteringar				
Ytterligare värdejusteringar	-52,1	-48,3	-51,4	-47,4
Immateriella tillgångar (netto efter minskning för tillhörande skatteskulder)	-1 739,3	-1 319,1	-969,3	-488,3
Reserver i verkligt värde relaterade till vinster eller förluster på kassaflödessäkringar	105,9	16,1	105,9	3,0
Negativa belopp till följd av beräkningen av förväntade förlustbelopp	-444,3	-393,1	-444,3	-393,1
Institutets direkta, indirekta och syntetiska innehav av kärnprimärkapitalinstrument i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet har en väsentlig investering	-5 999,3	-6 214,9	-	-
Belopp som överskrider tröskelvärdet på 15 %	-	-3,2	-	-
Varav: institutets direkta och indirekta innehav av kärnprimärkapitalinstrument i enheter i den finansiella sektorn när institutet har en väsentlig investering i de enheterna	-	-1,7	-	-
<i>Varav: uppskjutna skattefordringar som uppstår till följd av temporära skillnader</i>	-	-1,5	-	-
Sammanlagda lagstiftningsjusteringar av kärnprimärkapital	-8 129,1	-7 962,6	-1 359,1	-925,9
Kärnprimärkapital	14 991,9	12 616,9	11 767,4	11 054,5
Primärkapitaltillskott: instrument				
Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	-	1 200,0	1 200,0	1 200,0
<i>Varav: klassificerade som eget kapital enligt tillämpliga redovisningsstandarder</i>	-	1 200,0	1 200,0	1 200,0
Kvalificerande primärkapital som ingår i konsoliderat primärkapitaltillskott som utfärdats av dotterföretag och innehas av tredje part	944,3	-	-	-
Primärkapitaltillskott	944,3	1 200,0	1 200,0	1 200,0
Primärkapital (primärkapital = kärnprimärkapital + primärkapitaltillskott)	15 936,2	13 816,9	12 967,4	12 254,5
Supplementärkapital: instrument och avsättningar				
Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	-	2 591,7	2 591,7	2 591,7
Kvalificerande kapitalbasinstrument som ingår i konsoliderat supplementärkapital som utfärdats av dotterföretag och innehas av tredje part	2 163,3	-	-	-
Supplementärkapital	2 163,3	2 591,7	2 591,7	2 591,7
Totalt kapital (totalt kapital = primärkapital + supplementärkapital)	18 099,5	16 408,6	15 559,1	14 846,2
Totala riskvägda tillgångar	64 379,2	59 512,8	48 432,2	44 498,3
Kapitalrelationer och buffertar				
Kärnprimärkapital (som procentandel av det totala riskvägda exponeringsbeloppet)	23,3%	21,2%	24,3%	24,8%
Primärkapital (som procentandel av det totala riskvägda exponeringsbeloppet)	24,8%	23,2%	26,8%	27,5%
Totalt kapital (som procentandel av det totala riskvägda exponeringsbeloppet)	28,1%	27,6%	32,1%	33,4%
Institutsspecifika buffertkrav	9,0%	8,5%	9,0%	8,5%
<i>Varav: krav på kapitalkonserveringsbuffert</i>	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
<i>Varav: krav på kontracyklisk kapitalbuffert</i>	2,0%	1,5%	2,0%	1,5%
<i>Varav: krav på systemriskbuffert</i>	-	-	-	-
<i>Varav: buffert för globalt systemviktigt institut eller för annat systemviktigt institut</i>	-	-	-	-
Kärnprimärkapital tillgängligt att användas som buffert (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)	18,8%	16,7%	19,8%	20,3%
Kapitalkrav enligt Basel I-golv *)	12 880,4	11 253,8	12 511,5	10 911,2
Kapitalbas justerad enligt Basel I-golv	18 543,8	16 801,7	16 003,4	15 239,4
Överskott av kapital enligt Basel I-golv	5 663,4	5 547,9	3 491,9	4 328,2

Uppställning av kapitalbasen enligt artikel 5 i EU-kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1423/2013.

Det finns inga poster som omfattas av bestämmelser som tillämpades före förordning (EU) nr 575/2013 eller några föreskrivna restvärden enligt den förordningen.

Tomma rader i förordningens uppställningsmall har utelämnats för att ge en bättre överskådlighet.

Tabell 4.3 Utestående efterställda lån 2017-12-31

Låntagare	Lånebelopp	Lånedatum	Återbetalningsdag	Förtida inlösen (brytdag)
Primärkapitaltillskott - Externa				
Länsförsäkringar Bank AB	1 200 Mkr	2015-06-09	Evigt	Valfritt första inlösendatum: 2020-06-09
Supplementärt kapital - Externa				
Länsförsäkringar Bank AB	1 100 Mkr	2013-03-28	2023-03-28	2018-03-28
Länsförsäkringar Bank AB	500 Mkr	2016-04-26	2026-04-26	2021-04-26
Länsförsäkringar Bank AB	1 000 Mkr	2016-04-26	2026-04-26	2021-04-26

Mer detaljerad information om de viktigaste delarna i kapitalbasinstrumenten uppställd enligt EU-kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1423/2013/ EU finns under Upplysningar om kapitalbas på Länsförsäkringar Banks hemsida.

4.3 KAPITALKRAV

Risikexponeringsbelopp (REA)

För att beräkna REA tillämpas den avancerade interna riskklassificeringsmetoden (IRK) avseende hushållsexponeringar. För företags-exponeringar används den grundläggande IRK-metoden och för resterande exponeringsklasser används schablonmetoden. Vid beräkning av kapitalkrav för operativ risk och kreditvärdighetsjusteringsrisk tillämpas schablonmetoden.

Per den 31 december 2017 uppgår det totala risikexponeringsbeloppet (REA) till 64 379 (59 513) Mkr i den Konsoliderade situationen. Ökningen av REA är främst hänförligt till en fortsatt tillväxt i utlåning, främst mot hushåll i form av bolån. Avseende operativa risker har REA ökat sedan föregående år på grund av den årliga uppdatering som görs av de intäkter som ingår i beräkningen enligt schablonmetoden.

Buffertkrav

Kapitalkonserveringsbufferten syftar till att kunna utnyttjas under kritiska perioder och ska uppgå till 2,5 procent av REA, vilket per den 31 december 2017 motsvarar 1 609 Mkr. Den kontracykliska bufferten syftar till att stärka bankernas motståndskraft och se till att tillräckligt kapital finns för att upprätthålla kredittillgången i lägen av stress i det finansiella systemet. Finansinspektionen har fastställt att kravet avseende den kontracykliska kapitalbufferten i Sverige ska uppgå till 2 procent, vilket per den 31 december 2017 motsvarar 1 288 Mkr.

Båda buffertkraven ska täckas av kärnprimärkapital. Kapitalkravet i Pelare 1 för Konsoliderad situation uppgår till 12,5 procent (12,0) inklusive kapitalkonserveringsbufferten och den kontracykliska bufferten.

Internt bedömt kapitalbehov

Per den 31 december 2017 uppgår det internt bedömda kapitalbehovet för den konsoliderade situationen till 6 367 Mkr. Detta belopp inkluderar en bedömning av det ökade kapitalbehovet till följd av tillämpning av Finansinspektionens nya bedömningsmetod för sannolikhet för fallissemang för företagsexponeringar. Bankkoncernen har ansökt om att tillämpa en modell förenlig med denna metod.

Inom Pelare 2 tillkommer kapitalbehov för riskviktsgolv för svenska bolån på 25 procent vilket medför ett kapitalbehov om 5 077 Mkr. Kapitalbasen som möter kapitalbehovet enligt Pelare 1- och Pelare 2-kraven, inklusive buffertkrav, uppgår till 18 100 Mkr.

4.4 NYA OCH ÄNDRADE REGLER

Nya IFRS och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas och dess effekt på kapitaltäckningen

Nedanstående nya eller ändrade standarder och tolkningsuttalanden träder ikraft först under kommande räkenskapsår och har inte ännu påverkat koncernens redovisning eller kapitaltäckning.

IFRS 9 Finansiella instrument ska börja tillämpas från och med 1 januari 2018. IFRS 9 innehåller en ny nedskrivningsmodell baserad på förväntade kreditförluster, nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument samt nya regler för säkringsredovisning.

Reserveringarna för kreditförluster i redovisningen kommer att öka i och med övergången till IFRS 9 eftersom reserveringarna ska baseras på förväntade istället för inträffade förlusthändelser såsom under IAS 39. Effekten på kapitalbasen blir dock marginell eftersom banken tillämpar IRK-metoden på den större delen av utlåningsportföljen. Institut kan i kapitalbasen använda de reserver som beräknas under redovisningsregelverket till att möta förväntade förluster beräknade enligt IRK-metoden. En ökning av redovisningsmässiga reserveringar motverkas därmed av IRK-underskottet. Eftersom effekten i kapitalbasen förväntas bli marginell både vid övergången till IFRS 9 och framgent, har banken valt att inte tillämpa kapitaltäckningsreglerna som tillåter infasning av förväntade kreditförluster i kapitalbasen.

De nya reglerna för klassificering och värdering förväntas inte ge någon effekt på kapitalbasen. Banken har valt möjligheten att fortsätta tillämpa reglerna om säkringsredovisning i IAS 39, vilka inte heller ger någon effekt på kapitalbasen.

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder ska börja tillämpas den 1 januari 2018. Den nya standarden innehåller en samlad modell för intäktsredovisning avseende kundkontrakt som inte omfattas av andra standarder (till exempel IFRS 4 eller IFRS 9). Den nya modellen för intäktsredovisning kommer inte ha någon väsentlig effekt på koncernens finansiella rapporter eller på kapitaltäckningen.

IFRS 16 Leasing ska börja tillämpas den 1 januari 2019 och ersätter då den befintliga standarden IAS 17. Den nya standarden innebär för redovisning hos leasetagare att i stort sett samtliga leasingavtal ska redovisas i balansräkningen. Koncernen har ett pågående projekt för att analysera effekterna av IFRS 16, men effekten på redovisningen och kapitaltäckningen är ännu inte fastställd.

För detaljerad information om kommande redovisningsstandarder och dess effekter på koncernens finansiella rapporter hänvisas till redovisningsprinciperna i årsredovisningen.

Kapitaltäckningsregler

Kommande förändringar i kapitaltäckningsreglerna

I slutet av 2016 publicerade EU-kommissionen sina förslag på revideringar av det existerande kapitaltäckningsregelverket, både vad gäller förordningen och direktivet. De föreslagna ändringarna i förordningen innehåller bland annat ett bindande minimikrav på bruttosoliditetsgrad, stabil nettofinansiering och tillgodoräkningsbara skulder för globalt systemviktiga institut. Vidare föreslås nya metoder för beräkning av marknadsrisk, motpartsrisk och striktare regler kring stora exponeringar. Det nya direktivförslaget innehåller bland annat ett reviderat Pelare 2-ramverk, samt revideringar kring beräkningsmetod och materialitetsbedömning av ränterisk i bankboken. Förhandlingar inom EU pågår och förväntas vara klara i slutet av 2018. Ikraftträdandedatumet är för närvarande osäkert.

I december 2017 publicerade Baselkommittén sina kompletteringar för att färdigställa det nu gällande Basel 3-regelverket. Kompletteringen innebär stora förändringar för bankerna och inne-

håller bland annat begränsningsregler för användandet av interna modeller och ändringar i schablonmetoden avseende kreditrisk, en ny schablonmetod för operativa risker, ändringar avseende bruttosoliditet och ett kapitalgolv på 72,5 procent. Kapitalgolvet innebär att de riskvägda tillgångarna för en bank som tillämpar interna modeller totalt sett inte får vara lägre än 72,5 procent av det riskvägda beloppet beräknat enligt schablonmetoden. De föreslagna nya reglerna kommer innebära högre kapitalkrav, främst drivet av golvregeln. Reglerna föreslås träda ikraft 1 januari 2022 med en infasningsperiod om 5 år.

Sammantaget kommer detta betyda omfattande förändringar för många banker. Länsförsäkringar Bank följer den regulativa utvecklingen och har god beredskap och är väl kapitaliserade för kommande förändringar även om det i detta skede är oklart vilka effekterna blir i termer av ett kapitalkrav.

Tabell 4.4 Kapitalkrav och riskexponeringsbelopp

Mkr	Konsoliderad situation 2017-12-31		Konsoliderad situation 2016-12-31		Bankkoncernen 2017-12-31		Bankkoncernen 2016-12-31	
	Risikexpo- ningsbelopp	Kapital- krav	Risikexpo- ningsbelopp	Kapital- krav	Risikexpo- ningsbelopp	Kapital- krav	Risikexpo- ningsbelopp	Kapital- krav
Kreditrisk enligt schablonmetoden								
Institutsexponeringar	1 293,5	103,5	1 396,2	111,7	1 242,7	99,4	1 340,9	107,3
Företagsexponeringar	1 723,9	137,9	1 697,1	135,8	1 695,8	135,7	1 697,1	135,8
Hushållsexponeringar	1 730,7	138,5	1 527,4	122,2	1 730,7	138,5	1 527,4	122,2
Fallerade exponeringar	56,2	4,5	64,0	5,1	56,2	4,5	64,0	5,1
Poster med hög risk	15,0	1,2	30,0	2,4	15,0	1,2	30,0	2,4
Säkerställda obligationer	2 989,4	239,2	2 779,3	222,3	2 917,3	233,4	2 695,2	215,6
Aktieexponeringar	5 296,0	423,7	4 748,6	379,9	40,6	3,2	38,0	3,0
Övriga poster	4 538,0	363,0	3 978,4	318,3	1 002,7	80,2	628,8	50,3
Summa kapitalkrav och riskexponeringsbelopp	17 642,7	1 411,4	16 220,9	1 297,7	8 701,0	696,1	8 021,4	641,7
Kreditrisk enligt IRK-metoden								
<i>Hushållsexponeringar</i>								
Fastighetskrediter, små och medelstora företag	2 217,4	177,4	2 226,9	178,2	2 217,4	177,4	2 226,9	178,2
Fastighetskrediter, övriga	13 118,6	1 049,5	11 453,0	916,2	13 118,6	1 049,5	11 453,0	916,2
Övriga hushållsexponeringar, små och medelstora företag	4 375,0	350,0	4 008,5	320,7	4 375,0	350,0	4 008,5	320,7
Övriga hushållsexponeringar	7 087,4	567,0	6 422,1	513,8	7 087,4	567,0	6 422,1	513,8
Summa hushållsexponeringar	26 798,4	2 143,9	24 110,4	1 928,8	26 798,4	2 143,9	24 110,4	1 928,8
Företagsexponeringar	7 349,7	588,0	7 038,7	563,1	7 349,7	588,0	7 038,7	563,1
Summa kapitalkrav och riskexponeringsbelopp	34 148,1	2 731,8	31 149,1	2 491,9	34 148,1	2 731,8	31 149,1	2 491,9
Operativa risker								
Schablonmetoden	11 346,2	907,7	10 717,4	857,4	4 340,9	347,3	3 902,5	312,2
Summa kapitalkrav för operativa risker	11 346,2	907,7	10 717,4	857,4	4 340,9	347,3	3 902,5	312,2
Kreditvärdighetsjustering schablonmetoden	1 242,2	99,4	1 425,3	114,0	1 242,2	99,4	1 425,3	114,0
Summa kapitalkrav och riskexponeringsbelopp	64 379,2	5 150,3	59 512,8	4 761,0	48 432,2	3 874,6	44 498,3	3 559,9

Krishantering

Sverige har sedan februari 2016 nya regler för hantering av krisande banker. Reglerna utgår från det så kallade krishanteringsdirektivet, Europaparlamentets och rådets direktiv (2015/59/EU). Ett viktigt syfte är att förhindra att problem hos banker blir en belastning för skattebetalarna. Riksgälden ansvarar för att tillämpa regelverket. Reglerna skapar ett särskilt förfarande för att hantera en bank som hamnar i kris utan att försätta den i konkurs. Förfarandet kallas för resolution. Resolution medför att staten genom Riksgälden tar över den problemdrabbade banken. Riksgälden har ett antal verktyg att tillgå för att rekonstruera eller avveckla banker under ordnade former. För att möjliggöra resolution på ett effektivt sätt har Riksgälden upprättat resolutionsplaner för de institut som de anser har kritisk verksamhet för det finansiella systemet. Som ett led i Riksgäldens planeringsarbete ska de fastställa ett krav på nedskrivningsbara skulder som kan användas för att täcka förluster i ett krisdrabbat institut.

Riksgälden meddelade i december 2017 sitt beslut avseende resolutionsplaner samt krav på nedskrivningsbara skulder (MREL) för de 10 institut som bedriver verksamhet som anses kritisk för det finansiella systemet. MREL-kravet för Konsoliderad situation uppgår till 6,2 procent av totala skulder och kapitalbas. Kravet på 6,2 procent delas upp i ett förlustabsorberingsbelopp uppgående till 2,6 procent som ska täckas av kapitalbasinstrument samt ett återkapitaliseringsbelopp om 3,6 procent som ska täckas av nedskrivningsbara skulder. Enligt beslutet ska de nedskrivningsbara skulderna vara utgivna av Länsförsäkringar Bank. Som nedskrivningsbara skulder räknas icke säkerställd upplåning med återstående löptid överstigande ett år. Ett krav på att de nedskrivningsbara skulderna ska vara efterställda kommer att fasas in för vissa banker fram till och med den 1 januari 2022. Riksgälden kommer under 2018 meddela om Konsoliderad situation kommer att omfattas av kravet på efterställdhet. Per 31 december 2017 hade Länsförsäkringar Bank 28,7 Mdkr icke säkerställd upplåning med återstående löptid överstigande ett år vilket med mycket god marginal överstiger MREL kravet.

5 | Kreditrisk

Med kreditrisk avses risken att en motpart inte kan fullgöra sina förpliktelser och att eventuella säkerheter inte täcker fordran så att en ekonomisk förlust uppstår.

5.1 RISKAPTIT

Risktagande avseende kreditrisk är baserad på en sund kreditprocess och kreditportföljen är väl diversifierad med en sammantaget låg riskexponering. Risken begränsas inom ramen för Konsoliderad situations fastställda riskapit och risklimiter.

5.2 RISKHANTERING

I detta avsnitt presenteras kreditprocess, riskklassificeringssystem samt metod för beräkning av Konsoliderad situations kapitalkrav för kreditrisk.

5.2.1 Kreditprocessen

Bankverksamheten har höga krav på kundurvalet, kundernas återbetalningsförmåga samt säkerheternas beskaffenhet.

Länsförsäkringar Bank ansvarar för att kreditgivningen sker på ett enhetligt sätt utifrån styrelsens fastställda riktlinjer som utgör grunden för en gemensam syn på kreditgivning. Löpande uppföljning och kvalitetsgranskning sker av utlåningsportföljen och kredittagarnas återbetalningsförmåga. I kombination med ett systemstöd för riskklassificering leder detta till en balanserad och konsekvent kreditgivning.

Det av styrelsen fastställda kreditregelverket bildar grund för all kreditgivning som sker. Kreditens storlek och risknivå avgör beslutsnivån, där den högsta instansen är styrelsen och den lägsta instansen är ett rådgivarbeslut. Beviljningsmandatet för respektive beslutsinstans fastställs i kreditregelverket.

Kreditregelverket fastställer även minimikrav för underliggande dokumentation gällande kreditbeslut. Uppföljning av att kreditregelverket efterlevs sker löpande. Kreditregelverket och kreditprocessen i kombination med en lokal kund- och marknadskänedom skapar en utlåningsportfölj med en hög kreditkvalitet.

Miljö- och klimatrisker

Miljörisker och miljöansvar för lantbruk och företag regleras i ett omfattande externt regelverk med ett antal olika tillsynsmyndigheter. I kreditberedningen följs miljörelaterade risker upp utifrån punkter om exempelvis tillståndspliktig och icke tillståndspliktig verksamhet samt övrig bedömning av företagets verksamhet. Under 2017 har banken analyserat samt deltagit i diskussion med andra svenska banker avseende "Recommendations of the Task Force on Climate-related Financial Disclosures". Under 2018 kommer banken fortsätta det påbörjade arbetet samt initiera arbete med klimatrelaterad scenariosimulering av bankens utlåningsportfölj.

5.2.2 Riskklassificeringssystemet

Inom riskområdet kreditrisk används en intern riskklassificeringsmetod, IRK-metod, för att beräkna kapitalkravet för kreditrisk. Denna följer de krav som CRR ställer och utgör grunden i riskklassificeringssystemet. Riskklassificeringssystemet är en central del av kreditprocessen och består av metoder, modeller, processer, kontroller och IT-system för att stödja och vidareutveckla kvantifieringen av kreditrisker. Specifikt används riskklassificeringssystemet vid:

- Kreditprocessen för riskbedömning och kreditbeslut
- Beräkning av kreditförlustreserveringar
- Beräkning av riskjusterad avkastning
- Uppföljning och rapportering till ledning och styrelse
- Kapitalkravsberäkning
- Kapitalallokering

Nedan beskrivs några centrala begrepp inom riskklassificeringssystemet:

Exponering vid fallissemang (EAD)

Exponering vid fallissemang är det exponeringsbelopp som motparten förväntas ha utnyttjat vid ett fallissemang. För åtaganden i balansräkningen definieras EAD som kapitalskuld plus upplupna och förfallna ej betalda räntor och avgifter. För åtaganden utanför balansräkningen beräknas EAD genom användandet av en konverteringsfaktor.

Sannolikheten för fallissemang (PD)

Sannolikheten för fallissemang är sannolikheten att en motpart fallerar inom tolv månader. En motpart anses vara fallerad om den har en betalning som är mer än 60 dagar sen¹⁾. Vidare anses en motpart vara fallerad om det finns anledning att på andra grunder förvänta sig att motparten ej kan leva upp till sina åtaganden.

För varje motpart beräknas ett initialt PD som justeras för att avspegla den genomsnittliga fallissemangsandelen över konjunkturcykler. Slutligen adderas en säkerhetsmarginal till PD för att säkerställa att risken inte underskattas. Efter beräkningen av PD rangordnas samtliga icke fallerade motparter och delas in i elva riskklasser.

Vid utvecklingen av modeller för skattning av PD har hänsyn tagits till vilken information som är mest relevant för respektive motpartsslag. PD-estimatet för hushållsexponeringar skattas helt via metoder baserade på prediktiv statistisk analys medan PD-estimatet för företagsexponeringar baseras på prediktiv statistisk analys i kombination med kvalitativ bedömning. I riskmodellerna beaktas både intern och extern information.

Förlust givet fallissemang (LGD)

Förlust givet fallissemang definieras som den förväntade förlustandelen av den totala motpartsexponeringen givet fallissemang. För avancerad IRK används interna estimat på LGD, vilka baseras på intern information om bland annat förlustgrad, belåningsgrad och produkttyp. För att säkerställa att LGD inte underskattas adderas en säkerhetsmarginal till estimaten innan de slutligen justeras för att återspegla förlustandelen i en lågkonjunktur.

Konverteringsfaktor (KF)

Konverteringsfaktorn används för att beräkna hur stor del av åtaganden utanför balansräkningen som förväntas ha utnyttjats av motparten vid ett fallissemang. För avancerad IRK beräknas interna estimat av KF, vilka baseras på intern information om bland annat realiseringsgrad, utnyttjandegrad och typ av produkt. För att säkerställa att KF inte underskattas adderas en säkerhetsmarginal till estimaten.

¹⁾ För Wasa Kredit tillämpas 90 dagar.

Validering

Risiklassificeringssystemet valideras årligen i sin helhet i enlighet med gällande regelverk samt fastställda interna riktlinjer. De kvantitativa riskmodeller som tillämpas vid riskestimering utvärderas utifrån prediktiv förmåga och riskdifferentierande egenskaper. Stor vikt läggs även vid riskmodellernas stabilitet över tid. Utöver de rent kvantitativa aspekterna av risiklassificeringssystemet utvärderas användning och integration i verksamheten för att säkerställa att kreditrisken beaktas konsekvent och enhetligt. Valideringen genomförs i sin helhet av avdelningen för Risk Management.

5.2.3 Metod för beräkning av kapitalkrav för kreditrisk

Detta avsnitt ger en överblick över vilka exponeringar som beräknas med respektive metod (Schablon- och IRK-metod) samt vid vilka tidpunkter IRK-tillstånd erhållits för respektive portfölj.

Schablonmetoden (SA)

Exponeringar beräknade enligt Schablonmetoden utgörs främst av exponeringar mot stater och institut samt innehav i säkerställda obligationer. Samtliga innehav i värdepapper har mycket hög kreditvärdighet.

Intern risiklassificeringsmetod (IRK)

Idag tillämpas IRK-metoden för utlåning mot exponeringsklasserna hushåll och företag²⁾. För exponeringsklass företag tillämpas grundläggande IRK-metod där PD skattas med interna modeller medan föreskrivna värden används för LGD och KF. IRK-tillstånd har erhållits eller ansökts om enligt följande:

- December 2006 erhöles tillstånd från Finansinspektionen att tillämpa IRK-metod för hushållsexponeringar. Denna metod tillämpas vid beräkning av kapitalkrav sedan februari 2007.
- December 2009 erhöles tillstånd att tillämpa grundläggande IRK vid beräkning av kapitalkrav för kreditrisk avseende företag med lantbruksverksamhet, dvs. huvuddelen av företagsportföljen. Denna metod tillämpas sedan mars 2010.

- Maj 2012 erhöles tillstånd att tillämpa IRK för samtliga företagsexponeringar, exklusive Wasa Kredit AB. Detta tillämpas sedan juni 2012.
- April 2015 erhöles Länsförsäkringar Bank AB och dotterbolaget Länsförsäkringar Hypotek AB tillstånd från Finansinspektionen att ändra sin IRK-modell för beräkning av förlust givet fallissemang (LGD) för utlåning mot säkerhet i fastighet för privatpersoner. Denna modell tillämpas vid beräkning av kapitalkrav sedan maj 2015.
- April 2015 erhöles Länsförsäkringar Bank AB med dotterbolagen Länsförsäkringar Hypotek AB och Wasa Kredit AB godkännande att för samtliga IRK-portföljer i Bankkoncernen ändra beloppsgränsen för vad som ska klassificeras som hushålls- respektive företagsexponering. Den nya beloppsgränsen tillämpas vid beräkning av kapitalkrav sedan maj 2015.
- Juli 2015 skickades en ansökan till Finansinspektionen om tillstånd att använda en ny PD-modell för företagsmotparter i exponeringsklass hushåll och exponeringsklass företag för Wasa Kredit AB.
- December 2016 skickades en ansökan till Finansinspektionen om tillstånd att justera PDTTC-nivåerna i företagsmodellerna för att möta kraven i Finansinspektionens nya direktiv³⁾.
- Februari 2017 skickades en ansökan till Finansinspektionen om tillstånd att justera PDTTC-nivåerna i privatmodellerna för att möta kraven i Finansinspektionens nya direktiv³⁾.
- Februari 2017 skickades en ansökan till Finansinspektionen om tillstånd att ändra fallissemangsdefinition i Länsförsäkringar Bank och Hypotek från nuvarande 60 dagars förfall till 90 dagars förfall.

5.3 KREDITKVALITET

I detta avsnitt beskrivs Konsoliderad situations kreditriskexponering utifrån metod, exponeringsklass, geografisk fördelning samt branschfördelning. För IRK-exponering redovisas även exponering fördelad enligt riskklass, samt en utvärdering av kreditriskmodeller.

Som framgår av Tabell 5.1 så har IRK-exponering mot hushåll ökat med 34 507 Mkr (16 %) medan exponeringen mot företag ökat med 672 Mkr (4 %). Orsaken till detta är främst en volymtillväxt avseende bolån inom hushållssegmentet. Volymtillväxten har skett med bibehållen nivå på riskvikten vilket redovisas i Tabell 5.1. För exponeringsklasserna hushåll och företag särredovisas belopp och riskvikter för små och medelstora hushåll respektive företag (SME).

²⁾ Vissa exponeringar inom Wasa Kredit där Schablonmetoden tillämpas ingår i den av Finansinspektionen godkända uttrullningsplanen för IRK.

³⁾ Se Finansinspektionens promemoria: "FI:s tillsyn över bankernas beräkningar av riskvikter för företagsexponeringar".

Tabell 5.1 Exponering per exponeringsklass

Mkr	2017-12-31			2016-12-31			Genomsnitt ¹⁾		
	Ursprunglig exponering	EAD	Riskvikt (%)	Ursprunglig exponering	EAD	Riskvikt (%)	Ursprunglig exponering	EAD	Genomsnittlig Riskvikt (%)
Schablonmetoden									
Nationella regeringar eller centralbanker	13 489	13 488	0	10 049	10 049	0	13 140	13 139	0
Delstatliga eller lokala självstyrelseorgan och myndigheter	4 018	4 018	0	3 569	3 569	0	4 001	4 001	0
Multilaterala utvecklingsbanker	1 699	1 699	0	1 382	1 382	0	1 573	1 573	0
Institut	6 992	4 228	31	7 227	4 236	33	11 307	4 239	31
Företag	2 034	2 033	85	2 014	2 012	84	2 163	2 161	84
varav SME	1 298	1 298	76	1 323	1 322	76	1 438	1 437	76
Hushåll	3 549	2 308	75	3 126	2 037	75	3 334	2 169	75
varav SME	0	0	-	0	0	-	0	0	-
Fallerade exponeringar	70	39	142	73	47	136	73	43	141
Säkerställda obligationer	29 894	29 894	10	27 793	27 793	10	29 734	29 734	10
Exponering med särskilt hög risk	10	10	150	20	20	150	18	18	150
Andelar eller aktier i företag för kollektiva investeringar (fond)	0	0	-	0	0	-	0	0	-
Aktieexponeringar	2 135	2 135	248	1 916	1 916	248	2 053	2 053	248
Övriga poster	4 529	4 529	100	4 217	4 217	94	4 054	4 054	101
Totalt, Schablonmetoden	68 419	64 381	27	61 386	57 278	22	71 450	63 184	26
IRK-metoden									
Företag	19 502	19 316	38	18 774	18 644	38	19 234	19 086	39
varav SME	19 492	19 308	38	18 595	18 466	38	19 181	19 036	39
Hushåll	256 600	252 973	11	221 676	218 465	11	244 464	240 193	11
varav SME	36 048	35 668	18	32 968	32 608	19	34 852	34 479	19
varav med säkerhet i fastighet	226 734	223 803	7	195 036	192 510	7	215 504	211 928	7
varav övriga hushållskrediter	29 866	29 170	39	26 640	25 955	40	28 960	28 266	39
Totalt, IRK-metoden	276 102	272 289	13	240 450	237 109	13	263 698	259 279	13
Totalt	344 521	336 670	15	301 836	294 387	16	335 148	322 463	16

¹⁾ Genomsnittlig exponering och riskvikt under 2017, beräknat per kvartal.

I Tabell 5.2 presenteras exponeringen fördelad per land beräknad enligt Schablonmetoden (Konsoliderad situation).

Tabell 5.2 Fördelning av exponering per land, Schablonmetoden

Schablonmetod, Mkr	2017-12-31		2016-12-31	
	Ursprunglig exponering	EAD	Ursprunglig exponering	EAD
Sverige	60 900	59 072	53 967	52 259
Tyskland	1 030	1 030	1 131	1 131
Finland	462	462	601	601
Schweiz	938	269	1 456	464
Danmark	4 481	2 944	3 626	2 240
Norge	608	604	604	582
Storbritannien	0	0	1	1
Totalt	68 419	64 381	61 386	57 278

I Konsoliderad situation tillämpas extern kreditvärdering för exponeringar mot institut och exponeringar i form av säkerställda obligationer. Den externa ratingen som används är den rating från Moody's eller Standard & Poor's som ger upphov till högst riskvikt. I Tabell 5.3 redovisas exponeringen före och efter kreditriskreducerande åtgärden per kreditkvalitetssteg.

Tabell 5.3 Exponering per kreditkvalitetssteg

Kreditkvalitetssteg	2017-12-31		2016-12-31	
	Ursprunglig exponering	EAD	Ursprunglig exponering	EAD
1	32 742,2	32 060,4	30 223,9	30 086,1
2	4 143,7	2 061,2	4 796,2	1 943,6
3	-	-	-	-
4	-	-	-	-
5	-	-	-	-
6	-	-	-	-
Totalt	36 885,9	34 121,6	35 020,2	32 029,7

All exponering inom IRK återfinns i Sverige och i Tabell 5.4 presenteras exponering per län. Exponeringen är väl fördelad över landet med viss koncentration till storstadsområden inom Stockholms-, Skåne- och Västra Götalands län. Exponering med säkerhet i fastighet uppgår till 242 Mdr av totalt 272 Mdr per den 31 december 2017.

Tabell 5.4 Fördelning av IRK-exponering per län

Län, Mkr	2017-12-31				2016-12-31			
	Total		Varav exponering med säkerhet i fastighet		Total		Varav exponering med säkerhet i fastighet	
	EAD	Andel (%)	EAD	Andel (%)	EAD	Andel (%)	EAD	Andel (%)
Blekinge län	5 016	1,8	4 258	1,8	4 196	1,8	3 670	1,7
Dalarnas län	11 474	4,2	10 310	4,3	10 208	4,3	9 153	4,3
Gotlands län	5 560	2,1	5 021	2,1	5 310	2,2	4 859	2,3
Gävleborgs län	7 360	2,7	6 262	2,5	6 551	2,8	5 781	2,8
Hallands län	13 144	4,8	12 078	5,0	11 725	4,9	10 633	5,1
Jämtlands län	5 549	2,0	4 823	2,0	4 641	2,0	4 108	1,9
Jönköpings län	11 358	4,2	10 300	4,3	9 775	4,1	8 793	4,2
Kalmar län	7 147	2,6	6 108	2,4	5 910	2,5	5 116	2,4
Kronobergs län	5 506	2,0	4 682	1,9	4 531	1,9	3 973	1,9
Norrbottnens län	4 008	1,5	3 056	1,3	3 222	1,4	2 669	1,3
Skåne län	33 375	12,3	29 522	12,2	28 521	12,0	24 586	11,7
Stockholms län	38 370	14,1	33 087	13,7	33 893	14,3	29 350	14,0
Södermanlands län	8 232	3,0	7 048	2,9	7 087	3,0	6 218	3,0
Uppsala län	13 430	4,9	12 193	5,0	11 963	5,0	10 945	5,2
Värmlands län	5 002	1,8	4 002	1,6	3 970	1,7	3 393	1,6
Västerbottens län	9 473	3,5	8 722	3,6	8 097	3,4	7 535	3,6
Västernorrlands län	4 532	1,7	3 579	1,5	3 715	1,6	3 143	1,5
Västmanlands län	9 271	3,4	8 256	3,4	7 994	3,4	7 251	3,4
Västra Götalands län	45 153	16,6	41 643	17,2	39 307	16,5	35 317	16,8
Örebro län	10 253	3,8	9 085	3,8	8 985	3,8	7 893	3,8
Östergötlands län	19 076	7,0	18 106	7,5	17 508	7,4	15 806	7,5
Totalt	272 289	100,0	242 141	100,0	237 109	100,0	210 192	100,0

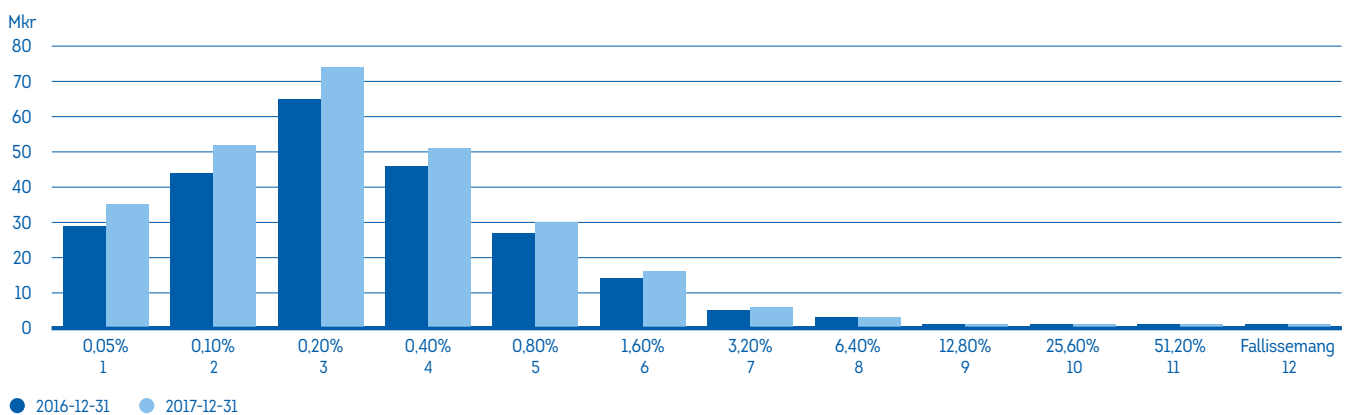
Tabell 5.5 beskriver IRK-exponering fördelad över exponeringsklass och bransch. Huvuddelen av exponeringen består av utlåning till privatpersoner och lantbruk och uppgår till 92 procent.

Tabell 5.5 Exponering per bransch och exponeringsklass, IRK

Exponeringsklass	Bransch	2017-12-31			2016-12-31		
		EAD	Andel (%)	Riskvikt (%)	EAD	Andel (%)	Riskvikt (%)
Hushåll	Privatpersoner	217 262	80	9	185 858	78	10
	Lantbruk	20 832	8	10	19 192	8	11
	Övriga företag	14 879	5	30	13 415	6	31
Totalt Hushåll		252 973	93	11	218 465	92	11
	varav SME	35 668	-	18	32 968	-	19
Företag	Lantbruk	11 038	4	36	10 539	5	35
	Övriga företag	8 278	3	41	8 105	3	41
	Totalt Företag	19 316	7	38	18 644	8	38
	varav SME	19 308	-	38	18 466	-	38
Totalt		272 289	100	13	237 109	100	13

I Figur 5.1 och Tabell 5.6 presenteras kreditriskexponering, beräknad enligt IRK, fördelad över riskklasser. Resultatet visar en exponeringsfördelning där 78 (78) procent av exponeringen återfinns i de bästa riskklasserna 1-4. En bidragande orsak till den höga andelen i dessa riskklasser är att en stor andel av utlåningen utgörs av bolån till privatpersoner där sannolikheten för fallissemang är väsentligt lägre än i övriga portföljer.

Figur 5.1. Exponering fördelad per riskklass, IRK

Tabell 5.6. Exponering fördelad över risk- och exponeringsklass, IRK

PD-klass 2017-12-31, Mkr	Hushållsexponeringar				Företagsexponeringar					
	Med säkerhet i fastighet		Övrig exponering		Totalt		Totalt			
	EAD	RW (%)	EAD	RW (%)	EAD	RW (%)	EAD	RW (%)	EAD	RW (%)
1	31 410	1	1 004	4	32 413	1	2 477	12	34 891	2
2	49 248	3	2 251	13	51 498	3	812	18	52 310	3
3	65 829	5	3 728	20	69 557	6	4 760	26	74 317	7
4	42 813	8	2 605	29	45 419	9	5 728	37	51 146	12
5	20 885	14	6 817	35	27 703	19	2 754	50	30 457	22
6	8 448	22	6 357	48	14 805	33	1 354	64	16 159	36
7	2 468	31	3 198	58	5 667	46	578	82	6 245	50
8	1 322	46	1 613	62	2 935	55	503	101	3 439	62
9	651	63	710	75	1 361	69	61	124	1 422	72
10	305	77	355	79	659	78	28	157	687	81
11	243	68	229	103	472	85	110	150	582	97
Fallissemang	181	131	303	93	484	107	151	0	634	82
Totalt	223 803	7	29 170	39	252 973	11	19 316	38	272 289	13

Tabell 5.7. Exponeringsviktat PD, LGD och KF, IRK

	Hushållsexponeringar		Företagsexponeringar	
	Med säkerhet i fastighet	Övrig exponering	Total	Total
PD(%) ¹⁾	0,50	2,36	0,71	1,04
LGD(%) ¹⁾	11,0	43,3	14,7	-
KF(%) ²⁾	51,3	88,0	69,0	-

¹⁾ Exponeringsviktat genomsnitt, ej fallerade exponeringar.

²⁾ Endast för outnyttjade åtaganden.

Nedan presenteras en mappning mellan interna riskklasser för IRK-exponeringar och extern rating som bedömts vara en rimlig jämförelse.

Tabell 5.8. Samband mellan interna riskklasser och extern rating (Standard & Poor's)

Intern	PD(%)	Indikativ rating från S&P
1-4	< 0,5	AAA till BBB-
5-6	0,5-2,1	BB+ till BB-
7-8	2,1-8,5	B+ till B
9-11	> 8,5	B- till C
Fallissemang	100	D

Förväntad förlust och faktiskt utfall

Den förväntade förlustandelen (EL) uttrycks i procent av exponeringen och beräknas utifrån interna parameterestimat för PD och LGD.

EL per 2015-12-31 uttryckt i procent för samtliga ej fallerade exponeringar inom exponeringsklass hushåll var 0,22 procent och det faktiska utfallet är 0,09 procent³⁾. Nedbrutet på exponeringar med säkerhet i fastighet inom exponeringsklass hushåll var EL 0,09 procent och utfallet 0,01 procent. För övriga hushållsexponeringar var EL 1,17 procent och utfallet 0,74 procent. En av orsakerna till att EL är högre än det faktiska utfallet är att parameterestimat för PD är väsentligt högre än den observerade andelen fallissemang.

³⁾ Estimat baseras på icke fallerade exponeringar per 2015-12-31. Utfallet beräknas som konstaterade kreditförluster för fallissemang under 2016 med en uppföljningsperiod till och med 2017-12-31.

5.3.1 Riskreducerande åtgärder och avtalsmässiga löptider

Utgångspunkten i kreditbedömningen är alltid kundens återbetalningsförmåga då bedömningen är att mottagna säkerheter aldrig kan kompensera för en svag återbetalningsförmåga. Mottagna säkerheter kan dock på ett väsentligt vis motverka förlusten i händelse av ett fallissemang på en kredit. Utlåning sker i huvudsak mot säkerhet i fastigheter där verksamheten har lång erfarenhet och robusta rutiner för hantering av dessa. Uppdateringar av marknadsvärdet på fastigheter äger rum på årlig basis eller vid behov enligt fastställda rutiner. Förhållandet mellan låneportföljen och värdet av underliggande tillgångar uttryckt som viktad genomsnittlig belåningsgrad, LTV (Loan To Value), uppgår till 60 (61) procent.

Tabell 5.9. Bolån fördelade på belåningsgradsintervall (LTV)

EAD, Mkr	2017-12-31	Andel (%)	2016-12-31	Andel (%)
0-50%	161 801	82	135 713	80
51-60%	18 891	9	16 308	10
61-70%	11 477	6	10 723	6
71-75%	2 976	2	3 019	2
75%-	2 828	1	2 974	2
Totalt	197 973	100	168 737	100

Andra väsentligt riskreducerande åtgärder i Konsoliderad situation är de nettningsavtal som har ingåtts med institutsmotparter.

I Tabell 5.10 redovisas exponeringsbelopp som täcks av medräkningsbara säkerheter. Säkerheter avseende institutsexponeringar utgörs av finansiella säkerheter medan säkerheter inom exponeringsklasserna företag respektive hushåll utgörs av fastigheter där säkerställt belopp uppgår till 240 Mdr per 2017-12-31.

Tabell 5.10. Medräkningsbara säkerheter i kapitaltäckningssyfte

Mkr	2017-12-31		2016-12-31	
	Ursprunglig exponering	Exponeringsbelopp som täcks av säkerhet	Ursprunglig exponering	Exponeringsbelopp som täcks av säkerhet
Schablonmetoden				
Nationella regeringar eller centralbanker	13 489		10 049	0
Delstatliga eller lokala självstyrelseorgan och myndigheter	4 018		3 569	0
Multilaterala utvecklingsbanker	1 699		1 382	0
Institut	6 992	2 763	7 227	2 988
Företag	2 034		2 014	0
varav SME	1 298		1 323	0
Hushåll	3 549		3 126	0
varav SME	0		0	0
Fallerade exponeringar	70		73	0
Säkerställda obligationer	29 894		27 793	0
Exponering med särskilt hög risk	10		20	0
Andelar eller aktier i företag för kollektiva investeringar (fond)	0		0	0
Aktieexponeringar	2 135		1 916	0
Övriga poster	4 529		4 217	0
Totalt, Schablonmetoden	68 419	2 763	61 386	2 988
IRK-metoden				
Företag	19 502	17 213	18 774	16 518
varav SME	19 492	17 213	18 595	16 349
Hushåll	256 600	223 244	221 676	191 156
varav SME	36 048	21 653	32 968	20 227
Totalt IRK-metoden	276 102	240 457	240 450	207 674
Totalt	344 521	243 220	301 836	210 662

I Tabell 5.11 presenteras exponeringar fördelade på exponeringsklass samt återstående räntebindningsperiod.

Tabell 5.11. Exponering fördelad på räntebindningsmässiga löptider

2017-12-31, Mkr	<3 månader	3-12 månader	1-5 år	> 5 år	Totalt
Schablonmetoden					
Nationella regeringar eller centralbanker	4 915	3 631	415	4527	13 488
Delstatliga eller lokala självstyrelseorgan och myndigheter	1 463	1 082	124	1 349	4 018
Multilaterala utvecklingsbanker	620	457	52	570	1 699
Institut	413	991	2 630	194	4 228
Säkerställda obligationer	2 921	7 005	18 599	1 369	29 894
Företag	1 973	62	4	-	2 039
Hushåll	2 351	-	-	-	2 351
Fonder	-	-	-	-	-
Aktier	2 135	-	-	-	2 135
Övriga poster	4 529	-	-	-	4 529
Totalt Schablonmetoden	21 230	13 228	21 824	8 009	64 381
IRK-metoden					
Företag	10 154	4 507	4 309	346	19 316
Hushåll	151 962	59 448	39 812	1 751	252 973
- Varav med säkerhet i fastighet	123 219	59 304	39 638	1 642	223 803
- Varav övrig exponering	28 743	144	174	109	29 170
Totalt IRK-metoden	162 116	63 955	44 121	2 097	272 289
Totalt	186 436	77 183	65 945	10 106	336 670

5.4 OREGLERADE FORDRINGAR, OSÄKRA FORDRINGAR OCH KREDITFÖRLUSTER

I detta avsnitt beskrivs Bankkoncernens oregrerade fordringar, osäkra fordringar samt kreditförluster som i sin helhet baseras på den totala låneportföljen ur ett redovisningsperspektiv.

5.4.1 OREGLERADE FORDRINGAR

En lånefordran anses vara oregrerad om den har en oregrerad betalning upp till och med 60 dagar förfallen.

Tabell 5.12. Oregrerade fordringar per bolag

Fordringar, förfallna dagar	Länsförsäkringar Bank AB		Länsförsäkringar Hypotek AB		Wasa Kredit AB		Totalt	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
1-39 dagar	34,5	14,9	49,3	26,5	280,6	234,1	364,4	275,5
40-60 dagar	-	-	0,4	-	7,9	4,4	8,3	4,4
Totalt	34,5	14,9	49,7	26,5	288,5	238,5	372,7	279,9

5.4.2 Osäkra fordringar

En lånefordran anses vara osäker om den har en oregrerad betalning som är mer än 60 dagar förfallen, eller om det finns anledning att förvänta sig att motparten på andra grunder inte kan leva upp till sitt åtagande. En lånefordran anses vara osäker till den del den inte täcks av säkerhet. Osäkra fordringar uppgick till 278 (240) Mkr, vilket motsvarar 0,11 (0,11) procent av den totala låneportföljen före reserver.

Tabell 5.13. Osäkra lånefordringar per exponeringsklass, bransch och bolag

Schablonmetoden	Bransch	Länsförsäkringar Bank AB		Länsförsäkringar Hypotek AB		Wasa Kredit AB		Totalt	
		2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
	Privatpersoner	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	34,6	50,0	34,6
	Lantbruk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Övriga företag	0,0	0,0	0,0	0,0	1,8	3,1	1,8	3,1
Totalt Schablonmetoden		0,0	0,0	0,0	0,0	51,8	37,7	51,8	37,7
IRK-metoden									
Hushåll	Privatpersoner	2,9	4,3	0,0	0,0	118,7	108,4	121,6	112,7
	Lantbruk	2,0	4,5	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	4,5
	Övriga företag	1,5	0,6	0,0	0,0	95,3	72,3	96,8	72,8
Totalt Hushåll		6,4	9,4	0,0	0,0	214,0	180,7	220,4	190,1
Företag	Privatpersoner	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Lantbruk	5,7	12,4	0,0	0,0	0,0	0,0	5,7	12,4
	Övriga företag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt Företag		5,7	12,4	0,0	0,0	0,0	0,0	5,7	12,4
Totalt IRK-metoden		12,1	21,8	0,0	0,0	214,0	180,7	226,1	202,5
Totalt		12,1	21,8	0,0	0,0	265,8	218,4	277,9	240,2

5.4.3 Kreditförluster

Kreditförluster utgörs av konstaterade kreditförluster, befarade kreditförluster, återvinningar på kreditförluster som tidigare redovisats som konstaterade samt återföringar till följd av att ett nedskrivningsbehov inte längre anses föreligga. Konstaterad kreditförlust avser hela fordran då det inte finns någon realistisk möjlighet till återvinning. Befarade kreditförluster avser årets nedskrivning för kreditförluster då indikation på nedskrivningsbehov föreligger. Återvinningar består av återförda belopp på kreditförluster som tidigare redovisats som konstaterade.

Enbart Bankkoncernens andel av befarade och konstaterade kreditförluster redovisas. Avräkningsmodellen, som infördes 1 januari 2014, avseende det åtagande som länsförsäkringsbolagen har när det gäller kreditförluster för genererad affär innebär att länsförsäkringsbolagen vid reserveringstillfället täcker 80 procent av reserve-

ringsbehovet i Bankkoncernen (exklusive Wasa Kredit AB) genom avräkning mot en buffert av upparbetad ersättning. Den 31 december 2017 uppgick det samlade kreditreserveringsbehovet till 355 (380) Mkr varav Bankkoncernens redovisade kreditreserv uppgick till 268 (250) Mkr och resterande del om 87 (130) Mkr har avräknats mot länsförsäkringsbolagens innehållna medel enligt ovan modell.

Den 1 januari 2018 uppgick det samlade kreditreserveringsbehovet enligt IFRS 9 till 496 Mkr. För påverkan på kapitalbas och kapitaltäckning se avsnitt 4.4.

Kreditförlusterna är fortsatt mycket låga och uppgick netto till 58 (38) Mkr, vilket motsvarar en kreditförlustnivå på 0,02 (0,02) procent. Osäkra lånefordringar och kreditförluster utgör fortsatt en liten andel av den totala utlåningen.

Tabell 5.14. Kreditförluster

Kreditförluster, netto (Mkr)	2017-12-31 ¹⁾	2016-12-31 ¹⁾
Specifik nedskrivning för individuellt värderade lånefordringar		
Periodens kostnad för bortskrivning för konstaterade kreditförluster	-131	-135,1
Återförda tidigare gjorda nedskrivningar för kreditförluster som redovisats som konstaterade kreditförluster	118,4	133,3
Periodens nedskrivning för kreditförluster	-147,5	-140,9
Inbetalt på tidigare konstaterade kreditförluster	90,3	66,8
Återförda ej längre erforderliga nedskrivningar för kreditförluster	9,9	67,1
Periodens nettokostnad för individuellt värderade lånefordringar	-59,9	-8,8
Gruppvis värderade homogena grupper av lånefordringar med begränsat värde och likartad risk		
Avsättning/upplösning av nedskrivning för kreditförluster	1,9	-29,1
Periodens nettokostnad för gruppvis värderade fordringar	1,9	-29,1
Periodens nettokostnad för infriande av garantier	0,3	0,3
Periodens nettokostnad för kreditförluster	-57,7	-37,6

¹⁾ Ny avräkningsmodell från 2014-01-01 som innebär att förändring i nedskrivning endast redovisas till 20 % i banken.

Tabell 5.15. Gruppvisa och individuella nedskrivningar per bransch

Schablonmetoden	Bransch	2017-12-31			2016-12-31		
		Gruppvisa nedskrivningar	Individuella nedskrivningar	Total	Gruppvisa nedskrivningar	Individuella nedskrivningar	Total
	Privatpersoner	3,5	18,6	22,1	3,6	13,7	17,3
	Lantbruk	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Övriga företag	1,1	0,6	1,7	2,6	4,2	6,8
Totalt Schablonmetoden		4,6	19,2	23,8	6,2	17,9	24,1
IRK-metoden							
Hushåll	Privatpersoner	41,1	82,7	123,8	38,2	71,2	109,3
	Lantbruk	0,4	3,9	4,3	0,5	6,1	6,6
	Övriga företag	18,6	49,8	68,4	12,9	35,1	48,0
Totalt Hushåll		60,1	136,4	196,5	51,6	112,4	164,0
Företag	Privatpersoner	0,2	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
	Lantbruk	40,4	5,7	46,1	49,5	11,8	61,3
	Övriga företag	0,1	0,8	0,9	0,0	0,7	0,7
Totalt Företag		40,7	6,5	47,2	49,5	12,5	62,0
Totalt IRK-metoden		100,8	142,9	243,7	101,1	124,9	226,0
Totalt		105,4	162,1	267,5	107,2	142,9	250,1

5.5 MOTPARTSRISK FÖR DERIVAT

Motpartsrisk innebär risken att en motpart inte kan fullgöra sina åtaganden vilket kan leda till förluster. Styrelsen fastställer limit om maximalt exponeringsbelopp per motpart. För kapitalbehovsberäkningen för motpartsrisk avseende derivat används marknadsvärdesmetoden. Konsoliderad situation har endast swapmotparter med hög rating och där ISDA-avtal upprättats. ISDA-avtal är avtal som medger nettoredovisning av positiva och negativa derivat, vilket reducerar risken till nettoposition per motpart. Till ISDA-avtalen finns även tillhörande CSA-avtal. CSA-avtal innebär förpliktelser om leverans och mottagande av säkerheter vid marknadsförändringar. För den säkerställda verksamheten i Länsförsäkringar

Hypotek är dessa ensidiga och endast motparten ställer säkerheter. Inga CSA-avtal där Konsoliderad situation behöver ställa säkerheter vid nedgradering innehas. I Tabell 5.16 redovisas Konsoliderad situations derivatexponering. Exponeringen mot centrala motparter redovisas utan rating. Den 31 december 2017 utgörs exponeringen mot centrala motparter till fullo av exponering mot Nasdaq Clearing AB. Nasdaq Clearing AB saknar rating men är en väldigt stark motpart mot bakgrund av de starka lagregler som gäller för Nasdaq Clearing AB och andra s.k. centrala motparter. Nasdaq Clearing AB är en, av Finansinspektionen, EMIR-certifierad motpart och står under Finansinspektionens tillsyn.

Tabell 5.16. Derivat till verkligt värde

Rating, Mkr	2017-12-31					2016-12-31				
	Brutto	Nettningsvinst	Säkerheter	Nettoexponering	EAD	Brutto	Nettningsvinst	Säkerheter	Nettoexponering	EAD
AA-/Aa3	1 680	379	199	1 120	1 846	2 085	732	110	1 243	1 777
A+/A1	731	279	306	147	1 481	850	377	477	0	457
A/A2	2 624	285	2 390	8	148	3 271	445	2 595	238	1 401
n/a	90	90	6	0	226	11	11	0	0	46
Totalt	5 125	1 034	2 900	1 274	3 701	6 217	1 565	3 181	1 481	3 680

6 | Marknadsrisk

Med marknadsrisk avses risken för förluster som orsakas av ändringar i marknadspriser för tillgångar, skulder och finansiella instrument.

6.1 RISKAPTIT

Styrelsen fastställer riskaptiten för marknadsrisk. Konsoliderad situation har låg aptit för marknadsrisk, vilket innebär att dessa risker i rimlig utsträckning ska begränsas. Derivat får användas enbart i syfte att minska Konsoliderad situations risker. Vidare har Konsoliderad situation inget handelslager.

6.2 RISKHANTERING

Målet med riskhanteringen är att minska den omedelbara inverkan som en oväntad förändring i marknaden kan få på Konsoliderad situation. Den dagliga hanteringen av marknadsrisk sker inom Treasury-enheten. Hanteringen sker inom satta limiter på ett kostnadseffektivt sätt. För mätning av marknadsrisk tillämpar Konsoliderad situation ett antal kompletterande riskmått samt stresstester.

Konsoliderad situations primära marknadsrisk är ränterisk. I första hand hålls ränterisken låg genom att den fasta utlåningen matchas med motsvarande upplåning. I andra hand reduceras ränterisken med hjälp av räntederivat

6.2.1 Styrning

Det övergripande ramverket för den finansiella verksamheten fastställs av styrelsen i Riskpolicyn. Styrelsen fastställer vidare limiter för ränterisk, spreadrisk och valutarisk. Limiter fastställs även av varje bolags styrelse. Metoder för beräkning av marknadsrisk fastställs av Riskkommittén.

6.2.2 Ränterisk

Med ränterisk menas risken för förluster som orsakas av förändringar på räntemarknaden.

I Konsoliderad situation uppstår ränterisk primärt genom olika räntebindningstider för tillgångar och skulder men också för att säkerställa tillgång till en stor likviditetsreserv och upplåning i utländsk valuta.

Ränterisken beräknas som effekten av ett kraftigt momentant stressscenario. Kapitalbehovsberäkningen för ränterisk i Pelare 2 använder en Value-At-Risk-modell.

Tabell 6.1. Ränterisk per valuta

Mkr	2017-12-31	2016-12-31
SEK	39,1	-2,3
CHF	0,0	0,0
EUR	-0,1	-0,1
NOK	-0,1	-0,1
GBP	0,0	0,0
USD	0,0	0,0
Total	39,3	-2,5

Tabell 6.1 visar nuvärdesförändringen av en höjning av marknadsräntorna med 100 baspunkter nedbruten per valuta. Analysen tar inte hänsyn till det egna kapital som Konsoliderad situation håller och beaktar inte möjligheterna att anpassa sig till förändrade räntenivåer. Ränterisken finns nästan uteslutande i svenska kronor och har förändrats till följd av naturliga fluktuationer vilka uppstår i och med olika räntebindningsdagar för tillgångar och skulder. Tabell 6.2 visar Konsoliderad situations räntebindningstider för tillgångar, skulder och derivat. Ej räntebärande tillgångar och skulder har exkluderats.

Tabell 6.2. Rängebindingstider för tillgångar och skulder – Rängebponering

Koncernen 2017, Mkr	Upp till 3 månader	3-12 månader	1-5 år	Över 5 år	Totalt
Utlåning	194 513,2	21 624,7	43 675,9	1 895,4	261 709,1
Obligationer mm	11 004,1	7 864,2	26 382,5	1 718,9	46 969,7
Summa	205 517,3	29 488,9	70 058,4	3 614,3	308 678,9
Inlåning	97 994,9	4 577,8	532,5	0	103 105,2
Emitterade värdepapper mm	26 610,1	12 338,1	114 871,8	37 183,1	191 003,2
Summa	124 605,0	16 915,9	115 404,3	37 183,1	294 108,4
Differens tillgångar och skulder	80 912,3	12 573,0	-45 345,9	-33 568,8	
Räntederivat, nominella värden, netto	-73 490,2	-8 700,5	49 689,1	34 846,5	
Nettoexponering	7 422,1	3 872,5	4 343,1	1 277,6	

6.2.3 Spreadrisk

Med spreadrisk avses risken för förluster till följd av ändringar av spreadar mellan marknadsräntor.

I Konsoliderad situation uppstår kreditspreadrisk i likviditetsreserven och valutaspreadriskerna uppstår vid säkring av upplåning i utländsk valuta. Kreditspread- och valutabasisspreadriskerna mäts med känslighetsmått för respektive spread. Kapitalbehovsberäkningen för spreadriskerna i Pelare 2 använder en Value-At-Risk-modell.

6.2.4 Valutarisk

Med valutarisk avses risken för förluster till följd av ändringar av valutakurser och beräknas som summan av absolutbeloppen av värdetändringen per valuta.

Valutarisk uppstår i upplåningen i utländsk valuta, främst i valutorna EUR, CHF och NOK och mäts som effekten av en momentan förändring av valutakursen med +/-10 procent. Risken hanteras vid varje upplåning genom att omvandla upplåningen till SEK genom swapkontrakt och det återstår då ingen signifikant valutarisk. Total valutarisk per 2017-12-31 uppgick till 0,7 (0,7) Mkr.

6.2.5 Uppföljning och rapportering

Samtliga marknadsriskerna mäts och kontrolleras dagligen. Risk Management följer upp styrelsens limiter dagligen. CRO rapporterar löpande till styrelsen både skriftligt och muntligt minst varje kvartal.

7 | Likviditetsrisk

Med likviditetsrisk avses risken för att betalningsåtaganden inte kan fullgöras på grund av brist på likvida medel eller att de kan fullgöras endast genom upplåning till avsevärt högre kostnad än normalt eller genom att tillgångar avyttras till kraftigt underpris.

7.1 RISKAPTIT

Konsoliderad situation har låg aptit avseende likviditetsrisk. Riskaptiten, likviditetsrisklimiten samt inriktning avseende hantering av likviditetsrisk fastställs av styrelsen.

7.2 RISKHANTERING

Likviditetsrisk minimeras och förebyggs genom prognostisering av framtida likviditetsbehov, god betalningsberedskap, funktionsåtskillnad samt god kontroll. Likviditetsrisken hanteras av Treasury-enheten som även ansvarar för att uppfylla de limiter avseende likviditetsrisk som fastställs av styrelsen. Målet för likviditetsriskhanteringen är att Konsoliderad situation vid var tid ska ha tillräckligt med likvida medel för att fullgöra sina åtaganden under såväl normala som stressade marknadsförhållanden.

Den övergripande strategin för hanteringen av likviditetsrisk bygger på en väl diversifierad upplåning vad gäller investerarbaser, instrument, valuta och löptid samt en betryggande stor likviditetsreserv. Den operativa likviditetsriskhanteringen utgår från Bankkoncernen men beaktar Länsförsäkringar AB avseende LCR och NSFR och ALMM, med krav att verksamheten vid var tid skall kunna leva upp till sina åtaganden avseende likviditet och finansiering.

7.2.1 Styrning

Konsoliderad situation har en styrning som baseras på limiter, styrdokument samt uppsatta affärsplaner. Det centrala måttet i styrningen av likviditetsrisk utgörs av Bankkoncernens "överlevnadsperiod", vilket innebär den tidsperiod som Bankkoncernen klarar sina åtaganden utan tillgång till ny finansiering. Likviditetslimiten för överlevnadsperioden är satt till 12 månader.

Planer för att hantera störningar som påverkar likviditeten i Bankkoncernen finns och uppdateras årligen. En beredskapsgrupp är utsedd och handlingsplaner är upprättade och fastställda i ALCO.

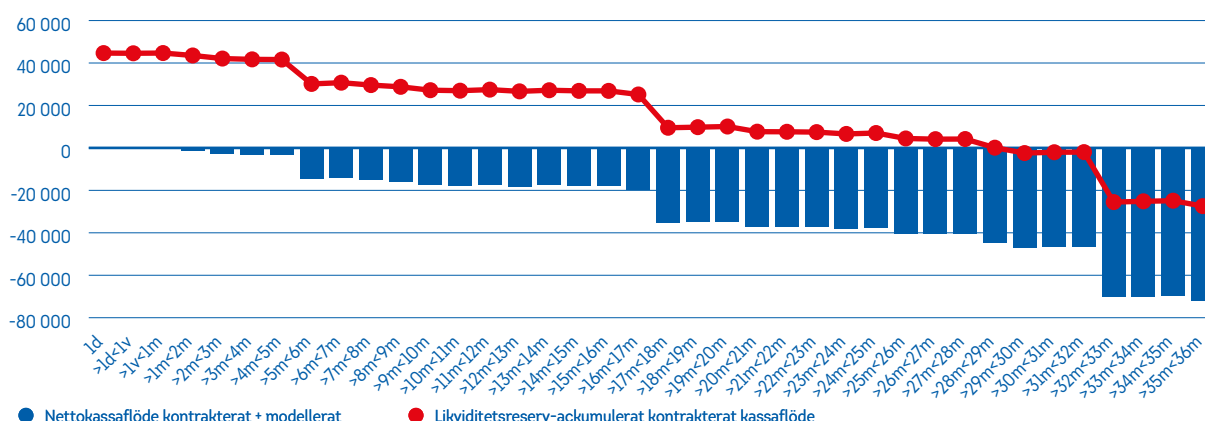
Figur 7.1 illustrerar Bankkoncernens överlevnadsperiod per 2017-12-31. Från grafen kan utläsas att kontrakterade åtaganden kan mötas under 29 (29) månader enbart genom utnyttjande av likviditetsreserven.

Likviditetsreserv

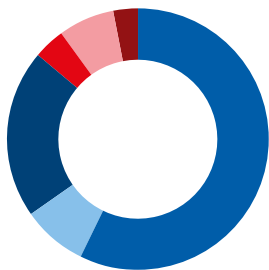
Bankkoncernens likviditetsreserv består av värdepapper med mycket hög likviditet och kreditkvalitet, samt placeringar hos riksbanken eller riksgälden. Huvuddelen av värdepappersinnehaven är belåningsbara hos Riksbanken, och i förekommande fall i ECB eller Federal Reserve, och kan snabbt omsättas till likvida medel. Treasuryenheten följer upp och hanterar likviditetsreserven på daglig basis samt ansvarar för att storleken på reserven uppfyller de limiter som fastställs av styrelsen.

Per den 31 december 2017 uppgick likviditetsreserven till 48,1 (41,6) Mdkr och bestod till 58 (61) procent av svenska säkerställda obligationer. För en nedbrytning av likviditetsreserven se figur 7.2.

Figur 7.1 Överlevnadsperiod

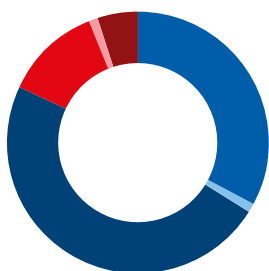

Figur 7.2 Likviditetsreserv

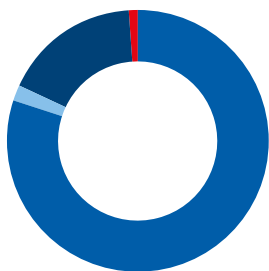
- Svenska säkerställda obligationer, 58%
- Svenska obligationer med kreditbetyg AAA/Aaa, 8%
- Svenska statspapper, 21%
- Placering hos Riksgälden, 4%
- Obligationer emitterade/garanterade av europeiska stater/multinationella utvecklingsbanker*, 7%
- Nordiska AAA/Aaa ratade cover bonds, 3%
- Certifikat, 0%

Figur 7.3 Finansieringskällor

- Inlåning, 33%
- Skulder till kreditinstitut, 1%
- Säkerställda obligationer, 48%
- Seniora obligationer, 12%
- Förlagslån, 1%
- Eget kapital, 5%

Figur 7.4 Valutafördelad upplåning

- SEK, 80%
- CHF, 2%
- EUR, 17%
- NOK, 1%
- USD, 0%
- GBP, 0%

Finansiering

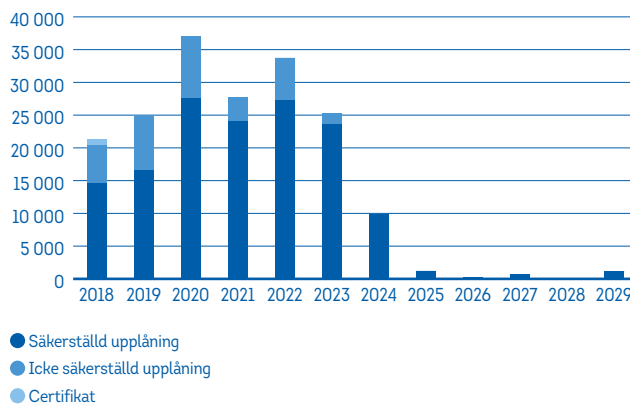
Styrelsen beslutar årligen om en finansieringsplan som anger upplåningsbehov och planerad likviditet för Bankkoncernen. Finansieringsplanen innehåller nyckeltal och mål för uppfyllande av den fastställda inriktningen. Utfallet följs upp, i förhållande till planen, vid varje ALCO och styrelsemöte och eventuella uppdateringar av planen sker vid behov.

Upplåningen sker på ett sätt som skapar en sund förfallostruktur utan förfallokoncentrationer samt har en bred diversifiering av investerare och marknader. Bankkoncernen strävar även efter att regelbundet emittera för att skapa förtroende på de internationella kapitalmarknaderna. Eftersom majoriteten av Bankkoncernens utlåning utgörs av svenska bolån sker upplåningen primärt med säkerställda obligationer, men även senior skuld och korta certifikatprogram används. Avseende programupplåningen sker den främst på den svenska marknaden och i svenska kronor. Övrig upplåning sker främst i valutorna SEK, EUR, CHF och NOK. För en nedbrytning av Bankkoncernens valutafördelade upplåning samt förfallostruktur se figur 7.4 respektive figur 7.5.

Bankkoncernen ska i upplåningsverksamheten agera förutsägbart och aktivt på marknaden och eftersträva så god likviditet som möjligt i utestående skuld för att uppnå en sund diversifiering och upprätthålla investerarnas intresse och kreditlimiter. Möten med svenska såväl som internationella investerare sker löpande för att säkerställa att dessa har en korrekt bild av Konsoliderad situations verksamhet, låga riskprofil och goda riskhantering.

Länsförsäkringar Banks kreditbetyg från Moody's och S&P har under 2017 legat oförändrat på A1/Stable respektive A/Stable. Stabiliteten i Länsförsäkringar Banks kreditbetyg hos ratinginstituten har varit positivt för möjligheten att finansiera sig till låga kostnader på kapitalmarknaden. Länsförsäkringar Hypoteks säkerställda obligationer har dessutom högsta kreditbetyg från både Moody's och Standard & Poor's.

Figur 7.5 Förfallostruktur

- Säkerställd upplåning
- Icke säkerställd upplåning
- Certifikat

7.2.2 Riskmätning

Likviditetsrisken kvantifieras genom dagliga likviditetsprognoser baserade på samtliga kontrakterade kassaflöden och förväntade affärsvolymerna avseende in- och utlåning.

Likviditetsportföljen stresstestas regelbundet i, för Bankkoncernen, mycket ofördelaktiga scenarier. Två stresstest belyser hur länge de likvida medlen räcker givet att upplåningsmarknaden är helt stängd och

- Affärstillväxten är noll (överlevnadsperioden).
- Affärstillväxten modelleras enligt affärsplan samt att inlåningen minskar markant.

Vidare stressas säkerhetsmassan i olika scenarier där huspriserna antas falla mellan 5 och 30 procent.

För att få en heltäckande bild av likviditetsrisken kompletteras likviditetslimiten med ett antal strukturella och kvantitativa riskmått anpassade till Konsoliderad situations riskprofil. Dessa omfattar bland annat ett minsta krav på outnyttjat utrymme i säkerhetsmassan, för emission av säkerställda obligationer.

Konsoliderad situations likviditetstäckningsgrad, definierat enligt Finansinspektionens föreskrift (FFFS 2012:6), uppgick per den 31 december 2017 till 202 (169) procent på total nivå. LCR enligt EU-kommissionens delegerade akt uppgick till 339 (342) procent. Efter som Konsoliderad situation per 2017-12-31 inte har några flöden under kommande 30 dagar i varken EUR eller USD redovisas inte LCR för de valutorna. Per den 1 januari 2018 utgår rapportering

enligt Finansinspektionens föreskrift (FFFS 2012:6) då likviditetstäckningskravet om 100 procent enligt EU-kommissionens delegerade akt är fullt infasad.

Stabil nettofinansieringskvot (NSFR) för Konsoliderad situation uppgick per den 31 december 2017 till 116 (113) procent¹⁾.

7.2.3 Uppföljning och rapportering

Likviditetsrisken mäts, kontrolleras och rapporteras på daglig basis. Utfallet mot styrelsens fastställda riktlinjer och strategi följs upp vid varje ALCO och styrelsemöte. Avvikelser av väsentlig karaktär rapporteras omgående till styrelsen, enligt av styrelsen fastställda riktlinjer.

7.2.4 Intecknade tillgångar

Intecknade tillgångar är den andel av bolagets tillgångar som på något sätt är ianspråktaga. Att en tillgång är intecknad innebär restriktioner för tillgångens användningsområden eftersom den ska fungera som en säkerhet vars tillgänglighet måste kunna säkerställas i alla lägen. Konsoliderad situations huvudsakliga affärsområde är bolån och för att möjliggöra marknadsfinansiering via säkerställda obligationer har Konsoliderad situation en stor andel intecknade tillgångar som utgör säkerhetsmassan i Länsförsäkringar Hypotek.

¹⁾ Beräkningen baseras på Länsförsäkringar Banks tolkning av Baselkommitténs senaste förslag avseende stabil nettofinansieringskvot.

Tabell 7.1 Intecknade tillgångar

Mkr	Redovisat värde av intecknade tillgångar	Verkligt värde av intecknade tillgångar	Redovisat värde av ej intecknade tillgångar	Verkligt värde av ej intecknade tillgångar
Konsoliderad situations tillgångar	169 852	-	158 903	-
Aktier och andelar	0	0	55	55
Obligationer och övriga räntebärande instrument	880	839	46 090	45 369
Övriga tillgångar	168 972	-	112 757	-

Tabell 7.2 Intecknade säkerheter

Mkr	Verkligt värde av intecknade säkerheter för erhållna eller egna emitterade obligationer	Verkligt värde av erhållna säkerheter eller emitterade egna obligationer
Konsoliderad situations erhållna säkerheter	-	0
Obligationer och övriga räntebärande instrument	-	0

8 | Operativ Risk

Med operativ risk avses risken för förluster till följd av mänskliga fel, icke ändamålsenliga eller fallerade processer, system eller yttre händelser, inbegripet legala risker och compliancerisker.

8.1 RISKAPTIT

Riskaptit för operativ risk fastställs av styrelsen. Konsoliderad situation har en låg aptit för operativa risker vilket innebär att dessa risker i största möjliga mån ska begränsas.

8.2 RISKHANTERING

Operativ risk omfattar hela bankverksamheten. Alla anställda ansvarar för en aktiv hantering av operativa risker inom respektive verksamhetsområde. Det är den avdelning som tar risken som äger risken. Detta innebär att den dagliga hanteringen av operativa risker främst sker i affärsverksamheten. Minimering av riskerna sker genom aktivt förebyggande arbete och med en medvetenhet om operativa risker i varje beslutssituation. Därtill finns en strukturerad uppföljning avseende de operativa riskernas utveckling.

8.2.1 Riskbedömning

Kategorisering av operativ risk sker huvudsakligen till någon av de riskkategorier som beskrivs i Tabell 8.1, och som utgör de huvudsakliga operativa riskkategorierna som Konsoliderad situation är exponerad mot.

Bedömning av identifierade operativa risker bygger på en modell som tillämpas genomgående i verksamheten. Varje identifierad risk bedöms utifrån följande grunder:

- Konsekvens - Effekten på verksamheten
- Sannolikhet - Hur troligt det är att en händelse inträffar

Tabell 8.1 Konsoliderad situations operativa riskkategorier

Produkt- och processrisker	Avser risken för förluster till följd av att fastställda arbetsprocesser inte fungerar, inte är kända eller är icke-ändamålsenliga.
Personalkategorier	Avser risken för förluster till följd av otydlighet i ansvarsområde, otillräcklig kompetens i förhållande till arbetsuppgift eller att det inte finns tillräckligt med personal i förhållande till arbetsuppgifterna.
Legala risker	Avser risken för att Konsoliderad situation inte säkerställer och följer upp att lagar, förordningar eller andra relevanta regleringar samt rekommendationer följs, att ingångna avtal eller andra rättshandlingar är korrekta och giltiga, arkiverar avtal och andra rättshandlingar eller hanterar och följer upp rättsliga processer.
Compliancerisker	Avser risken att Konsoliderad situation inte efterlever lagar, förordningar samt föreskrifter, allmänna råd från FI och europeiska myndigheter eller motsvarande.
IT-risker	Avser risken för att IT-system inte är tillgängliga i beslutad omfattning eller inte är tillräckligt säkra. Cyberrisk, som definieras som risker vid användning eller överföring av digital data, inkluderas i IT-risken.
Säkerhetsrisker	Avser risken för förluster till följd av att Konsoliderad situation utsätts för externa brott eller interna oegentligheter. Inbegriper även risken för skada på fysiska tillgångar inom Konsoliderad situation.
Modellrisker	Avser risken för förluster till följd av beslut som huvudsakligen baserats på resultat av modeller, på grund av fel i framtagning, genomförande eller användning av modeller.

8.2.2 Riskhanteringsprocessen

Riskhanteringsprocessen avseende operativa risker består av följande huvudsakliga moment:

Självutvärdering och uppföljning av kontroller för bedömning av operativa risker

För samtliga väsentliga processer inom bankverksamheten genomförs regelbundet en självutvärdering av processens operativa risker för att belysa förändringar i verksamheten, omgivningen eller hotbilden. Processanalys, incidenter och genomförda och kommande förändringar i processen är en del av varje verksamhetsområdes självutvärdering. De analyser som genomförs ingår i verksamhetens totala riskbedömning. Självutvärderingen är ett av de verktyg som används för att identifiera operativa risker samt för att planera riskbegränsande åtgärder.

Riskindikatorer

Användandet av riskindikatorer syftar till att skapa förutsättning för en bättre inblick i Konsoliderad situations riskprofil och vilka risker som ökar respektive minskar vid tillfället och över tid. Konsoliderad situation har fastställt ett antal riskindikatorer, anpassade efter Konsoliderad situations verksamhet. Konsoliderad situation arbetar kontinuerligt med att justera och att förbättra riskindikatorerna vilka uppdateras minst årligen.

Godkännandeprocess

Konsoliderad situation har en process för godkännande av nya eller väsentligt förändrade produkter, tjänster, marknader, processer, IT-system samt vid större förändringar i Konsoliderad situations verksamhet och organisation. Syftet med Konsoliderad situations godkännandeprocess är att uppnå en effektiv och ändamålsenlig hantering av risker som kan uppstå i samband med förändringsarbete, att tillse att gällande regelverk efterlevs, påverkan på kapital samt att kundnytta uppnås. Såsom för alla operativa risker tillämpas den fastställda riskmodellen för bedömning av varje enskild risk. Risk Management och Compliance ingår som två av intressenterna vid genomförande av godkännandeprocessen.

Incidentrapportering

Incidenter som sker i Konsoliderad situations löpande verksamhet ska rapporteras genom ett incidentrapporteringssystem, vilket samtliga anställda har tillgång till. Incidenter ska så långt som möjligt rapporteras och hanteras inom det verksamhetsområde eller den process där risken uppstår. Ansvar för att incidenter analyseras och att åtgärder vidtas faller på processens eller verksamhetens chef.

Risk Management följer löpande upp de incidenter som rapporteras i verksamheten. Rapporterade incidenter kategoriseras till någon av följande fastställda incidenttyper:

- Kunder, produkter och praxis
- Avbrott och störning i verksamhet eller system
- Utförande, leverans och processtyrning
- Arbetsförhållanden och arbetsmiljö
- Skada på fysiska tillgångar
- Interna oegentligheter
- Externa bedrägerier

Aktiv övervakning sker för att upptäcka exempelvis penningtvätt och finansiering av terrorism. Även andra försök till bedrägerier bevakas såsom exempelvis kortbedrägerier.

Kontinuitetshantering

Allvarliga incidenter kan leda till en krissituation. En kris kan exempelvis uppstå på grund av brand, IT-avbrott, likviditetsstörning eller annan allvarlig incident. Konsoliderad situation arbetar förebyggande för att förhindra att incidenter av detta slag uppstår. Relevanta planer finns framtagna för att stödja medarbetare och chefer vid en krissituation. Krisövningar genomförs periodiskt för att säkerställa att planerna är ändamålsenliga.

8.2.3 Uppföljning och rapportering

Risk Management rapporterar löpande om Konsoliderad situations operativa riskutveckling till vd och berörda avdelningschefer. Därutöver sker kvartalsvis en aggregerad operativ riskrapportering till styrelsen och berörda kommittéer.

9 | Ersättningspolitik

Bolagets ersättningspolicy är utformad i enlighet med tillsynsmyndighetens riktlinjer gällande för verksamhet inom Länsförsäkringar AB och dess dotterbolag (Länsförsäkringar AB-koncernen).

Intressekonflikter som kan uppkomma i samband med ersättningsfrågor ska identifieras och hanteras i enlighet med interna riktlinjer.

Länsförsäkringars interna policy avseende ersättningar är utformad för att främja en sund och effektiv riskhantering och motverka ett överdrivet risktagande. Utgångspunkten för ersättningsmodellen är att den ska bidra till att skapa goda förutsättningar för Länsförsäkringar AB-koncernen att på ett tillfredsställande sätt utföra sitt uppdrag från ägarna. Policyn gäller för alla anställda inom Länsförsäkringar AB-koncernen och omfattar alla ersättningar och förmåner inom ramen för anställningen. Länsförsäkringar AB-koncernens ersättningsmodell utgörs av fast ersättning, som är på förhand fastställd till belopp eller storlek utan koppling till ekonomiskt resultat eller risktagande. Garanterade rörliga ersättningar existerar inte, förutom vid nyanställningar där garanterad ersättning kan utgå vid särskilda skäl i enlighet med särskild beslutsordning.

Styrelsen för Länsförsäkringar AB och respektive dotterbolag, som står under Finansinspektionens tillsyn, ska vardera inom sig utse ett ersättningsutskott med uppgift att bereda styrelsens beslut i vissa ersättningsfrågor. Ersättningsutskottets sammansättning och uppgifter regleras i respektive styrelses arbetsordning. Ersättningsutskottet sammanträder minst en gång per år och extra möten kan bli aktuellt vid nytillsättningar eller avgångar avseende anställda i ledande befattningar. Anställda i kontrollfunktioner är inte berättigade till någon form av rörlig ersättning.

Bolaget utför årligen en analys i syfte att identifiera anställda vars arbetsuppgift har en väsentlig inverkan på företagets riskprofil eller så kallad särskilt reglerad personal.

Beslut om ändringar i ersättningssystemet och materiella ändringar i ersättningspolicyn ska alltid föregås av en analys av vilka risker som är förenade med ersättningssystemet och ersättningspolicyn. Riskanalysen syftar till att bedöma att fastställt ersättningssystem på ett tillfredsställande sätt tar hänsyn till alla typer av risker och likviditets- och kapitalnivåer och att ersättningspolicyn är utformad på ett sätt som är förenligt med och främjar en sund och effektiv riskhantering. Även konsumentskyddsaspekten ska iaktas, särskilt vad avser ersättning till personal som sätter samman, erbjuder, beviljar eller förmedlar bostadskreditavtal eller ger råd om bostadskrediter, inklusive dem som direkt leder eller ansvarar för detta arbete. Ersättningspolicyn ska också stämma överens med Länsförsäkringar AB-koncernens affärsstrategi, mål, företagskultur, värderingar och intressen på lång sikt. Riskanalysen ska upprättas av bolagets funktion för riskkontroll.

Inga rörliga ersättningar, aktier eller optioner har under året utgått till personalkategorier som väsentligt kan påverka riskprofilen inom instituten eller till ledande befattningshavare. Det har inte heller utgått ersättningar i denna form till nyrekryteringar eller i samband med avgångar i dessa kategorier av anställda. För ytterligare information om löner och ersättningar hänvisas till årsredovisningen för Länsförsäkringar Bank AB 2017.

I enlighet med Finansinspektionens föreskrifter FFFS 2011:1 lämnas även information om Länsförsäkringar Bank ABs ersättningspolicy och dess tillämpning på bankens hemsida.

